

DOMOVINA

Upravišтво »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica štev. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Konjiški srez je lep kos naše slovenske zemlje

V soboto 29. in v nedeljo 30. t. m. pride v konjiški srez večje število izletnikov iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije, da spoznajo tamkajšnje lepe kraje in razmere, v katerih živi tamkajšnje pošteno, delovno in gostoljubno ljudstvo. Izletniki se pripeljejo v soboto ob 20. v Vitanje, v nedeljo ob 6. zjutraj bodo v Stranica, ob 7. v Zrečah, ob 9. pa v Konjicah pri Sormanu. Iz Konjic pojdejo v Oplotnico, kamor prispejo ob 15., nato pa bodo ob 17. v Ločah.

Opozorjamo tudi, da bo v nedeljo ob 10.

Kako živimo v konjiškem srezu

Oblagodarjen z mnogimi prirodnimi lepotami, a kljub temu ostali Sloveniji prav za prav malo znan je konjiški srez, ki je med najmanjšimi srezmi dravske banovine. Meri komaj okoli 335 kvadratnih kilometrov in šteje okoli 23.000 prebivalcev. Glavna reka mu je Dravinja. Trgovina, obrt in industrija zaposlujeta v srezu le malo ljudi, tako da so življenjski pogoji prebivalstva skoro izključno odvisni od pridelkov zemlje. Več kakor polovica površine je obrasla z gozdovi, sicer pa so v srezu zastopane vse panoge kmetijstva. Promet med posameznimi kraji se opravlja manj po železnici in več po cestah z rednimi avtobusnimi zvezami.

Dravinjsko dolino in kraje više proti Pohorju naseljuje pretežno mali kmet, ki se mora marljivo boriti z zemljo za vsakdanji kruh. Pošten in priden slovenski rod biva tod, ki ljubi svojo domovino in državo kljub temu, da skoro pozabljen biva trd boj za svoj obstanek. Narod pri nas se peča v glavnem z živinorejo, vinogradništvom, obdelovanjem polja in sadjarstvom. Pri vsaki izmed panog kmetijskega gospodarstva je na stotine bolečih ran in vprašanj, morda pri nas več kakor v kakšnem drugem srezu dravske banovine. Take boleče rane bodo obstajale, dokler se ne bo pri nas v vsej državi začela reševati vsa dolga vrsta kmetijskih vprašanj po načrtu. Če si ogledamo le vprašanje bakrene galice, ki se tiče vinogradnikov, kar je na videz neznanatno vprašanje, a je v resnici huda reč za vinogradnika kmeta. Mora jo imeti, a cena 6.20 din za kg mu jemlje donosnost. Zakaj je cena tako visoka, ko imamo vse sirovine za izdelavo bakrene galice v državi?

Podobnih majhnih vprašanj je na stotine. Brez velikega kmetijskega načrta, ki bi se izvršil v petletki ali desetletki, ne bo šlo. Urediti je treba pridelovanje in prodajo. Kmet gara in gara, a svojih pridelkov ne more prodati po človeški ceni! Če kaj proda, koliko se mora pehati, da si celo za te nizke cene najde kupca! Prodati pa mora, da vsaj plača davek in obleče družino. Vsakdo si pač lahko predstavlja, kakšno gorje je šele tedaj, če kmetu še te račune prekrižajo povodenj, toča ali pa pozeba.

Dravinja nam vsako leto napravi veliko škodo. Že pred leti nam je bila zagotovljena regulacija nevarnih ovinkov. Lansko leto je vse kazalo, da se nam bo obljuba izpolnila, a se nam še ni. Prosimo odločujoče činitelje,

popoldne v Konjicah na vrtu Narodnega doma zborovanje Jugoslovenske nacionalne stranke in nacionalne mladine.

Na zboru se bodo obravnavala vsa važna vprašanja, ki se neposredno tičejo tudi konjiškega sresa. Stranka poziva somišljenike k polnoštevilnemu obisku.

Na prošnjo prijateljev našega lista iz Konjic posvečamo v današnji številki »Domovine« nekaj vrstic konjiškemu srezu, nekaj na konjiški srez nanašajočih se spisov pa bomo objavili še v naslednjih številkah.

da nam uravnajo strugo Dravinje, ki nam je letos kar trikrat uničevala poseve in travnike.

Pogosto se čuje, da so Hrvati za nami, toda če spoznamo njihove vzorne gospodarske organizacije in naprave, dobimo drugačno prepričanje o njih. V savski banovini je tudi

Iz rojstnega kraja pohorskega pesnika Vodovnika

Med Dravinjo in Hudinjo se razprostira po južnem pobočju Pohorja prijazno naselje Skomarje. Je to najvišja župnija na Pohorju z malo gotsko cerkvico sv. Lamberta. Župnijo vodi že skoro četrto stoletja župnik g. Jože Skvarc.

V zgodovini se imenuje cerkev že l. 1313. Legenda pripoveduje da sta šla v XII. stoletju dva meniha iz samostana sv. Lamberta na Gornjem Štajerskem, eden proti sedanjemu kralju Marijinemu Celju s podobo Matere Božje, drugi pa s podobo sv. Lamberta v skomarske planine. Zadnji je postavil tu cerkev z lesenim stolpom, v oltar pa je del lipov kip sv. Lamberta.

V preteklem stoletju je bil tu cerkovnik znani pohorski pevec in pesnik Jurij Vodovnik, po domače Tomažič, ki se je rodil na Skomarjah 22. aprila 1791, a umrl je 17. decembra l. 1858. V cerkvenem zidu ima spo-

vedeno obvezno zavarovanje poljskih pridelkov za primere toče in drugih vremenskih nezd. Kaj Slovenci tega ne zmoremo?

Industrije pri nas ni mnogo, zato od nje ljudstvo nima posebnih dohodkov. Le pri lesni industriji ljudje nekaj več zaslužijo. Pa tudi to je malo. Posebej naglašati ni treba, da so dohodki stalnih in sezonskih delavcev na državni železnici nezavidni.

Razmere v tem delu lepe Slovenije niso rožnate, toda je naš narod čvrst in jeder in ne izgubi upanja v napredek in boljše čase. Napredek in z njim boljši časi bodo prišli, če se bo kdaj vzelo kmetijstvo vse naše lepe domovine Jugoslavije v resen pretres in se začelo načrtno reševati. Kmetijska država smo in zato se bo moralo to prej ali slej zgoditi.

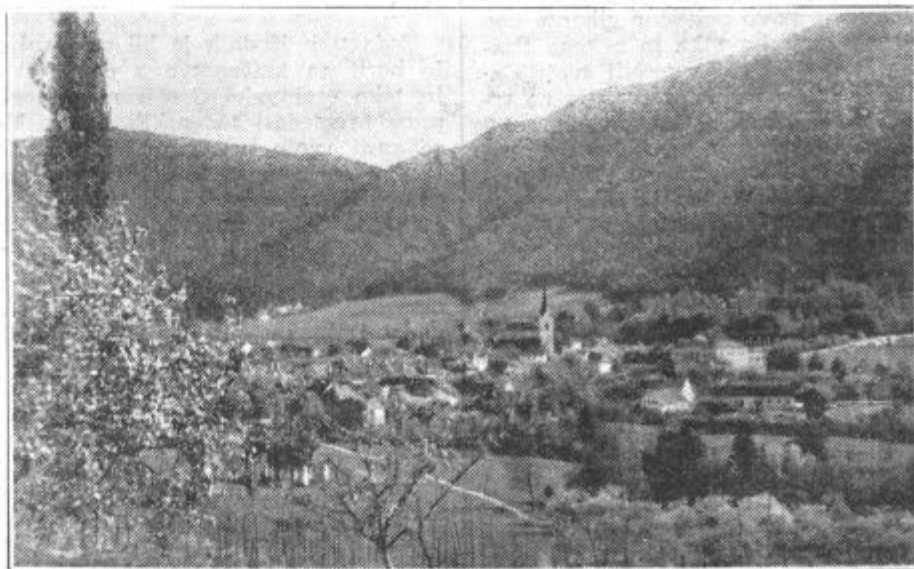
Tako smo v rahlih obrisih naznačili težave konjiškega sresa, ki so pač v glavnem podobne težavam delovnega ljudstva v drugih srezih.

minsko ploščo, na kateri so napisani stihi njegove pesmi:

»In duši Bog vse dobro daj,
naj vživa večni mir,
v svoj pravi dom naj pride, v raj,
kjer sreče vse je vir.«

Jurij Vodovnik je spesnil mnogo pesmi in jim, kakor je sam rekel, »dal vižo«. Le žal, da so se po večini porazgubile. Koder je hodil, je koval pesmice. Tako le pravi o sebi:

»Dokler sem majhen fantič bil,
sem ljube ovčke pasel,
sem kruhek jedel, vodo pil,
sem velik fantič zrasel.
Zdaj sem pa za mežnarja,
po štrikih se obešam,
tudi moram večkrat vince pit,
da preveč ne opešam.«

Trg Slovenske Konjice

Jaz sem Jurij Vodovnik,
na Skomru sem doma,
v raztrgani kočuri,
štir okenca ima.
Je veter streho vso razdril,
še kočo bi mi skor podrli,
pa Bog ni tega pripustil,
ker je Jurij notri bil.

Rajni moj oče
so bili cimerman,
so stavili žage, mline
skomarskim faranom.
So bili pinter in kolar,
po vrhu še coklar.

Da je veliko pesmi spesnil je to tudi sam
potrdil z naslednjimi stih:

»Veliko platna sem natkal
še več sem pesmi osnoval.«

V kraju je šola z enim oddelkom, ki je bila ustanovljena leta 1880., a leta 1882. je dobila lastno poslopje, v katerem je velika učilnica in stanovanje za eno učno osebo. Zdaj slušbuje tu šolski upravitelj Pečnik Ivan, ki je bil v preteklem letu premeščen sem iz Radeč pri Zidanem mostu.

V kraju je gostilna in trgovina Matilde Kovšetove, ki pa ima na razpolago tudi tujske sobe. Iz Skomarja je krasen razgled tja do Mrzlice, Boča, Donačke gore in po Dravskem polju. Posebno krasno je v pozni jeseni, ko je po dolinah vse zadelano s gosto meglo, podobno morju a tu sije krasno toplo sonce.

V davnih časih so bili tu razsežni gozdovi, kamor ni stopila človeška noga. V njih so prebivali medvedi, volkovi, divje mačke in druge zveri. Z naseljevanjem ljudi po dolinah so se začeli gozdovi vedno bolj redčiti in pozneje je na teh gozdnih jasih človek ustanovil svoje domove.

Gozdovi so prilično razredčeni, a vendar je še nad polovico sveta gozdov. Največ je smrek, manj jelk in borov. V nižinah pa rase bukev.

Kelti in Iliri so že v svoji dobi prodirali v pohorske pragozdove. Prav tako Rimljani, kar na pričajo kamni z napisi keltskih imen. Slovenci so vedno višje prodirali v pohorske hribe in krčili gozdove, pa ne toliko zaradi izkoriščavanja, temveč zaradi pridobivanja sveta za travnike in polje. Tu so zrasli domovi, ob katerih so njive in travniki in sadovnjaki. Radi visoke lege je zoričev za več

tednov kasnejša kakor po dolinah. Sejejo nekoliko pšenice in ječmena, a največ rži. V suhih letih prav dobro uspeva krompir, ki je odlične kakovosti. Živinoreja je prav dobro razvita, ker rase po gorskih travnikih prav sočna trava. Mnogo je pašnikov, kjer se živina pase od zgodne pomladi do pozne jeseni. Glavni vir dohodkov daje gozd. Ob Dravinji in njenih pritokih se vrstijo žaga za žago, okoli katerih je nakopičenega mnogo

Dobra sadna letina nam bo pomagala

Konjiškemu srezu se obeta letos precej dobra sadna letina. Seveda, če ne bo kakšnih vremenskih nezd, bo sadje dalo lep izkupiček našim sadjarjem, ki pri teh hudih časih že res komaj čakajo denarja.

Jabolka iz konjiškega sreza so znana daleč na okrog. Pred leti, ko v južnih delih naše države ni bilo sadja, so se iz konjiškega sreza izvozile v te kraje lepe količine sadja in so kupci bili izredno zadovoljni. Jabolka iz konjiškega sreza imajo posebno dober okus in nič ne zaostajajo za jabolki iz Južne Tirolske, ki so svetovno znana.

Pisec teh vrst se dobro spominja, da so pred vojno južnotirolski trgovci nakupili jabolka v konjiškem srezu in jih po predpisih spravili v zaboje, na katere so napisali naslove za razne kraje v Avstro-ogrski in drugih državah, nato pa vse te zaboje naložili v vagon in poslali v svoje kraje na Južnem Tirolskem, kjer so jih šele poslali odjemalcem. Tako se je zgodilo, da so jabolka za Budimpešto ali celo za Celovec bila poslana preko Celovca na Južno Tirolsko in potem spet nazaj. Konjiška jabolka so torej tedaj nadomeščala tirolska.

Če Konjičani doslej kljub temu še nismo pridobil sloves s svojimi odličnimi jabolki, je krivo to, ker ne znamo ravnati z njimi. Vsa nega sadja, dokler je na drevju, nam ne pomaga nič, če potem, ko ga oberemo, ne pazimo na najvažnejše.

Nekaterim trgovcem, odnosno prekupcem, se navadno zelo mudi za zaslužek. Ti ljudje, ki jim je samo za zaslužek, a ne za blagor splošnosti, silijo kmeta, da čim prej obere jabolka in jih proda njim. Sadjar obere torej še nezrelo sadje, dobi sicer denar in tudi prekupci zaslužijo, toda izvoznik, ki slabo blago kupi, morda utrpi izgubo, gotovo pa izgubi svojega odjemalca. Ta si bo za zmerom zapomnil tisti kraj, kjer je dobil slaba jabolka.

raznovrstnega lesa. Les vozijo na železniško postajo Zreče, odkoder ga po večini izvažajo v savsko banovino.

Dohod na Skomarje je zaradi visoke lege zelo težaven, ker ni nobene boljše poti. Tudi cesta ob Dravinji je slaba.

Skozi Skomarje vodi markirana pot na Rogljo in h koči na Pesku. Zaradi čistega zdravega zraka je tu zelo primeren kraj za ljudi, ki si želijo oddiha.

Prezgodaj obrano sadje ni trpežno. Ze na potu v vagonu začne gniti. Toda četudi ne gnije, ni mnogo vredno, ker je znatno lažje od zrelega sadja in neokusno. Zato se sadjarji držite pravega časa za obiranje sadja, ki vam ga določajo strokovnjaki.

Vsakemu sadjarju je treba vedeti tole: Zrelo sadje je večje in težje od nezrelega. Obiraj lepo oprežno z roko ali obiralnikom. Oberi vsa jabolka na drevesu, ki so zdrava. Kupcu prodaj samo najlepše sadje, slabše kose pa spravi za dom. Obrano sadje odlagaj v košare, obšite z žakljevino. Pri prevažanju sadja se poslužite s slamo obloženih voz.

Sadje vozi počasi, da se ne obtoleče. Nikdar ne smeš jabolko presipavati. Preden jabolka prodaš, vprašaj za svet kmetijskega strokovnjaka ali pa kako kmetijsko ustanovo, ki jih imaš dovolj v srezu. Posebno bodi oprezen zaradi cene. Poprašaj za ceno poprej pri Kmetijski družbi, ki tudi izvažajo jabolka in ki gleda na to, da se preprečijo razne zlorabe prekupcev.

Pa še nekaj je za letos važno! Letos smo v državi pridelali mnogo manj žita kakor lani. Na svetovnem trgu se je cena žitu znatno znižala, samo pri nas je ostala stara cena ali se je pa celo še zvišala. Slovenci smo primorani uvažati velike količine žita iz bogatih krajev naše države, a lahko te količine sami nekaj znižamo. Vzemimo si za geslo: »Manj kruha, več sadja.« Otroku kakor tudi odraslemu daj poleg kruha tudi sadje.

Jabolka, ki so obrana in niso za trgovino, še enkrat preberi. Najboljša od teh spravi v klet za zimo, slabše kose pa posuši! Suho sadje je zdravo in redilno. Sadje nam nadomesti pol kruha. V stiskalnico dajte vse tisto, kar ni za sušenje in trgovino.

Tudi za sušenje mora biti sadje obrano, ker obtolečeno sadje ni sposobno za sušenje.

Če se bomo držali teh navodil, bomo dvig-

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

Šimnovec, Vrhovnik, Prah. Kdo je poznal za imena? Ali so že prišla v kraje, ki niso bili v neposredni zvezi z Orešjem? Ali je poznal kdo razen maloštevilnih ljudi, ki so v Orešju kupovali moko ali pa si dali napraviti nove čevlje. In zdaj se je povsod bralo, da se pojavlja novo politično gibanje pod vodstvom nekega Vrhovnika in nekega Praha. Jakoba Praha, ki se je veselil svoje slave; ki je stal tudi v mrazu dolge ure na trgu in tako mršil obrvi, kakor bi bil hotel prav tam, med pivnico in trgovino, ustvariti nov svetovni red. Mnogi so ga gledali plašno in z nekakšno grozo. Saj je nekaj skrivnostnega zlovestnega na vseh ljudeh, ki pretresajo temelje države.

Preplašenosti se je pridružilo tudi spoštovanje pred močjo, o katerem so pisali listi in ki je segal tako visoko nad skromno mero preprostega oreškega tržana. In jezni čevljarjev pogled je spominjal Orešce na hrup, ki se je širil po svetu. Na hrup, ki je zdaj prišel tudi v njihove tihe domove.

Oče je govoril o njem, kadar se je zvečer vrnil iz gostilne. Žene so prinašale novice o njem iz trgovin, in trikrat na teden se je slišalo kričanje po tržanskih domovih, ko so ljudje primerjali pisanje obeh oreških tednikov. In to se je zdaj že dogajalo od pogovorov, ki so jih imeli novi člani kmečke

stranke 16. decembra. Ali pa, da bomo prav natančno, od tedna pred tem sestankom, kajti ta sestanek so napovedovali, zasmehovali in obsojali, še preden se je sploh začel.

Nikoli prej ni stavec gospoda Šimnovca dal v list tako velikih črk kakor v tem času. Bile so črke, ki so podčrtale pomen besed gospoda Jakoba Praha. Črke, ki so se vrstile na papirju, velike in črne, in tako kričale v bralca, da mu je moral vsak ugovor zastati v grlu. Bile so tako mogočne, da bi bile morale stisniti nasprotnika, če bi bil prišel na dan z majhnimi, skromnimi naslovi.

Toda tudi Hodnik je bil pripravljen in se je boril za krščanstvo z debelimi naslovi. In tako prebivalci Orešja niso mogli več v miru pregledati tedenskih novic. Morali so odvrniti svojo pozornost od malenkosti. V Prahovem listu so brali, da meče zdaj naposled jutrnja zarja svobode svoje goreče žarke na temno početje katoliške stranke.

To pa menda ni bilo čisto res, kajti že drugi dan so prebivalci Orešja v nasprotnem listu lahko brali, da se morajo vsakemu napol izobraženemu človeku pristuditi podli napadi, za katerimi se skriva samo zagrezeno sovražstvo proti cerkvi. Toda tudi občutku gnusa se ni smel nihče nemoteno predati, kajti mračni odgovori v Šimnovčevem tedniku so pravili, da bi s piscem teh vrstic v starem Rimu obračunali kakor s sovražnikom ljudstva in ga vrgli s Tarpejske skale.

Kdo je torej mogel prebivalcem Orešja zameriti, da so plašno prisluškovali v vihar, ki je žvižgal okoli njihovih hiš in stresal njihova okna.

In potem je prišel 16. december. Zimska, prijazna nedelja. Nedelja, kakor jih je toliko z jutrnjicami, veliko mašo in pridigo, z južino v gostilni, s pečenimi in prekajenimi klobasami in belim vinom. S pečeno gosjo doma in popoldanskim počitkom.

Potem pa se je iznenada vse preobrnilo. Izprehoda z ženo in otrokom ni bilo. V gostilni niso igrali taroka. Zagrižen boj je pregnal mirni odhiti. Popoldne ob štirih je bila velika dvorana v pivnici nabito polna. V dolgih vrstah so stale mize in klopi. Nikjer ni ostalo prestora. Za oreško gospodo je bilo pod odrom nekaj miz. Tu je sedel župan, potem stari odvetnik. Zraven njega je bil sodnik Korošec, ki je bil vnet prijatelj katoliške stranke. Vneto se je pogovarjal s poslancem, dekanom Mecom, ki je moral biti danes tu. Razen njega je bilo še nekaj gospodov v duhovniških oblekah. Po večini so bili okrogli, zajetni možje in na obrazu se jim je bralo več dobrodušnosti kakor vne. Od mlajših pa je marsikdo že po obrazu izdajal, da je zagrižen prepirljivec. Župnika iz Gorenje vasi ni bilo poleg in temu so se mnogi čudili. Poleg duhovnih gospodov je sedlo še več boljših tržanov, kakor bi bili hoteli s tem pokazati, da se prištevajo k izbrani družbi. Zakaj za njimi pa so se gnetli vaščani iz okolice.

Kmetje iz posameznih vasi so se zbrali skupaj. Najhujši nasprotniki razmer so bili vsi v eni gruč, kakor bi bili hoteli drug pri drugem iskati opore.

Ti so bili hkrati tudi najhujši sovražniki dekana Meca. Njim so ljudje pripisovali, da so dekanu razbili okna. Marolt, Meglič in kakor so se že imenovali. Nedaleč od njih je

nili sloves našega sadja, bomo lahko zahtevali boljše cene za naše sadje in bomo imeli vedno dovolj kupcev. Za dobro blago nikoli ne manjka kupcev.

Tudi za sadjevec priporočamo, da vzameš samo zdravo čisto sadje. Zelenega sadja ne

stiskaj. Prav tako tudi ne gnilega. Gnilebo obreži in porabi za svinje ali žganjekuho. Jabolka je zelo priporočljivo pred stiskanjem oprati. Glavno pri sadjevcu je čistoča, ker čisto in zdravo sadje da tudi zdrav, trpežen in dober sadjevec.

Slovanska misel pri bratih Bolgarih

Pred kratkim so se naši Sokoli vrnili z v Sofiji. Slišim, da so se mnogi izmed njih vrnili z zelo »mešanimi občutki«. Ker sem bil že dvakrat v Bolgariji in sem imel dovolj prilike, da se seznanim z razpoloženjem Bolgarov, si »mešanih občutkov« nekaterih naših Sokolov ne morem drugače razlagati, kakor da so od svojega kratkega obiska več pričakovali, kakor bi to ustrezalo dejanskemu položaju. Razpoloženja narodov se ne dajo ustvariti čez noč, potrebno je za to dolgo pripravljeno delo, ki pokaže svoje sadove šele čez čas. Zato bi bilo napačno, ako bi se delale primerjave s podobnimi prireditvami drugod. Ne smemo pozabiti, da je bil med nami in Bolgari dolga leta globok prepad, v katerem so se izgubile sledi tesnejših stikov, in da se delo tesnega sodelovanja prav za prav šele začne. Razen tega je Bolgarija del Balkana, ki smo se mu že odtujili. Kdor pa je bil v Bolgariji pred leti in kdor je to državo kdaj kasneje obiskal, ni mogel prezreti silne spremembe v narodnem razpoloženju, spremembe, ki nas mora navdajati samo z velikim veseljem, kajti obeta nam še mnogo več, ako ostanemo pri zdajšnjih odnosih med našima državama.

Nedvomno bi bilo napačno, ako bi samo na čustvih bratstva gradili svojo skupno bodočnost. Prvo so za vsako državo neposredne koristi. Te pa danes nakazujejo Bolgarom v enaki meri skupno pot z nami, kakor nakazujejo nam dolžnost, da si Bolgarov ne odtujimo, kajti samo tako lahko preprečimo, da bi se med nami ponovilo, kar ni zapustilo dobrega spomina. Skupnost koristi nalaga seveda na obeh straneh tudi veliko odgovornost, ki se je ne smemo braniti, ako smatramo, da je skupna pot mogoča in tudi potrebna. Napačno bi bilo sklepati, da je misel tesnejšega zblizanja med nami in Bolgari

samo zato brez stvarne vrednosti, ker »trenutno Bolgarom pač tako kaže, da sodelujejo z nami«. Stvarna politika sloni na koristih, o tem si moramo biti na jasnem. Toda razpoloženja, ki nastanejo v narodu prav zaradi pravičnega spoznanja koristi, so močno dejstvo, s katerim mora stvarna politika računati. Zato čustev vzajemnosti ne smemo nikdar podcenjevati, ako so že tu. Dejstvo, da obstajajo, nam že nalaga dolžnost, da jih še bolj podkrepimo, kajti samo tako lahko ustvarimo trajne medsebojne vezi in zavest medsebojne povezanosti, ki ne more več biti odvisna od trenutnih razpoloženj, čim je zares globoko vsidrana na obeh straneh.

Tako tolmačenje slovanskega bratstva je sicer nekoliko manj udobno od golega slovanskega navduševanja brez prave vsebine, ker zahteva več dela in več samoodrekanja, toda samo tako slovansko bratstvo se čez čas izkaže kot edino pravilno in, kar je glavno, trajno. Tudi med nami in Čehi se zavest vzajemnosti in bratstva ni pojavila sama od sebe. Ustvarilo jo je predvsem skupno delo na isti poti za skupne smotre. Zavest slovensko-češke ali jugoslovensko-čehoslovaške vzajemnosti se je razvila šele v dolgih desetletjih skupnih stikov. Samo tako se lahko razvije tudi zavest jugoslovensko-bolgarske vzajemnosti in povezanosti usode vseh južnih Slovanov, ki sestavljajo jedro Balkanskega polotoka. Potreben je za to samo en pogoj: da je namreč razpoloženje za tako delo na obeh straneh že tu.

Ali smemo o takem razpoloženju govoriti glede nas in glede Bolgarov brez pridržkov? Mislim, da smemo. Občutek potrebe čim tesnejšega sodelovanja vseh Slovanov, zlasti onih v neposredni sosesčini, je danes dejstvo, ki se živo odraža v razpoloženju vseh slovanskih narodov, tudi pri nas in v Bolgariji. V Bolgariji črpa to narodno razpoloženje vedno

Dobro namočeno na pol oprano

Ženska hvala vsebuje milo, ki razkrajja in odpravi velik del nesnage že ponoči, med namakanjem. Obenem vodo zmehča, tako da si pri pranju perila z Žensko hvalo prihranite polovico dela.

nove pobude iz čedalje jasnejšega spoznavanja narodnih koristi. Čustvo se tu stika z golo stvarnostjo in v tej najde novih pobud za svoj razmah. Stvarnost pa sili tudi h kritičnosti in v tem je že nadaljnji korak k pravemu medsebojnemu spoznavanju, ki se ne sme omejevati samo na navdušujoče pozdrave. Kolikor manj bo tega med nami, tem močnejša bo misel bratske vzajemnosti, ki jo bodo delovni stiki le še okrepili. Iz zgolj čustvenih razlogov gledajo nedvomno še mnogi Bolgari drugače na odnose z našo državo, kakor bi si mi to želeli. Toda stvarnost jemlje tudi tu čustvom predrzne polete, ki jih je tem manj, kolikor več je med nami pravih, kakor sem rekel, delovnih stikov. Medsebojno spoznavanje je prvi pogoj uspešnega dela za poglobljanje medsebojnega sodelovanja.

Pred kratkim sem v Ljubljani govoril z uglednim bolgarskim novinarjem, ki se pred dvema letoma, ko sem ga osebno spoznal, še ni posebno navduševal za poglobljanje odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo. Stvil je tedaj še razne pogoje čustvenega značaja, ki mu niso dovoljevali jasnega pogleda v bodočnost. To pot pa je bil prvič v Ljubljani, spoznal je njen slovanski obraz in napisal je v svojem listu besede, ki bi jih pred leti ne bil

stal tudi Hrvat z Nomenja. Moral je iti skozi pet vasi, preden je prišel v Orešje. V vsaki vasi je stopil v kakšno gostilno. Zato so se mu iskrile oči in njegov glas je kar grmel, če je pozdravil kakšnega znanca.

Iz Gorenje vasi so bili na shodu Ovsenek, Florijan in še nekateri. V zadnjih klopih so sedeli ljudje, ki so prišli le iz radovednosti in se niso ogrevala za nikogar. Potem tudi tisti, ki so prišli prepozno in spredaj niso dobili prostora. Največ je bilo med njimi mladih ljudi. Glava pri glavi so se stiskali in s komolci silili dalje.

Ob obeh dolgih stenah je bila dolga lesena galerija. Bila je tako polna, da je gostilničar pregnal nekaj ljudi v dvorano, ker se je bal, da se ne bi podrla.

Tisti, ki so sedeli spredaj in se opirali ob ograjo, so bili na najboljših prostorih. Med njimi je bil eden, ki je zvito gledal okoli sebe. Smole iz Orešja.

V dvorani je bil velik hrup. Ljudje so se vneto med seboj pogovarjali kar čez več vrst. Vsi so govorili hkrati in nihče po tihem.

Na odru so sedeli uradni zastopniki pristav Hren in sklicatelj shoda Šimnovec, Vrhovnik in Prah. Poleg njih je sedel še neki kmet v rjavi obleki. Vse na njem je kazalo, da ni odhod, ampak s hribov. Po njegovih postavi in drži se je to takoj videlo. To je bil Slokan z Belega vrha.

Že nekaj let je bil znan kot vnet zgovornik kmetijskih koristi in dober govornik. Mnogi so ga zelo pazljivo gledali in nekdo je precej na glas rekel: »To je tisti, ki se ga duhovščina tako boji. Pa nikoli ne popusti. Na vse se razume tako dobro, kakor bi bil dolgo hodil v šole.«

Hrvat je zakričal čez vse ljudi: »Živijo Slokan!«

Tedaj je Slokan pogledal po dvorani in se zadovoljno posmehal. Pristav je že večkrat pogledal na uro, ko se je naposled dvignil vodja shoda, čevljar Prah, in pozvonil z velikim zvoncem.

Hrup se je polegal v pridušeno mrmranje. Slišalo se je, kako so zunaj v pivnici zabijali sod in potem je vse utihnilo.

Prah se je odkasljajal in vzel potem kos papirja v roke. Ni bil spreten govornik in razen tega se lepo sestavljenih stavkov ni utegnil naučiti na pamet.

In tako je začel brati:

»Dragi sodrugi, kmetje in tržani! Splošno se kaže prizadevanje, da bi se pokazalo, kako moremo združene moči delavnih ljudi preobrniti razpoloženje. Prišel je čas, ko moramo pokazati, da ne maramo več molčati.«

Zato smo se nekateri možje iz kmetijskih in obrtniških stanov odločili, da skličemo ta shod, kjer bomo lahko ugotovili, kaj je vzrok, da blagostanje naroda čedalje bolj pada. Da sta kmetijstvo in obrt dve panogi, ki sta si najbližje in ki se najlepše izpopolnjujeta, menda ne bo skušal nihče zanikavati. Če se kmetom in obrtnikom slabo godi, se bo prav kmalu tudi mestom. Zato je prav, da govorimo hkrati o obeh stanovih, ki sta tako lepo povezana in ki tvorita oba skupaj tisti sloj naroda, ki preživlja druge. Zato smo zaskrbljeni možje sklenili, da bomo skupno delali in smo sklicali vse tiste, ki se zanimajo za položaj srednjega sloja in ki hočejo delati za njegovo boljšo bodočnost. S tem odvarjam zborovanje in vas prosim, da izberete najprej predsednika shoda.«

»Čevljarja vzemimo!« je zakričal Hrvat in drugi za njim: »Da! Praha! Čevljarja!«

Tedaj se je dvignil Vrhovnik in ugotovil, da hoče večina menda imeti čevljarja Praha za predsednika, kdor pa je proti temu, naj dvigne roko. Nihče ni tega storil in sodnik Korošec je pikro rekel: »Da, to je pravi predsednik za ta shod!«

Jakob Prah je izjavil, da sprejema častno mesto in da zdaj podeljuje besedo zaslužnemu voditelju kmečkega gibanja Petru Slokanu, ki je prišel z daljnih hribov, da bi s svojo krepko in odločno besedo koristil kmetiskemu stanu.

Živo odobravanje je nastalo po teh besedah Slokan je stopil nekaj korakov naprej in počakal, da se je hrup polegal. Skoraj vsi hribovci znajo brez plašnosti nastopati pred ljudmi. Živahni so in preprosto znajo govoriti. Poleg tega so močno odrezavi in znajo najti hiter odgovor na vsako opazko.

Vse na njem je izdajalo veliko samozavest. Videlo se mu je, da preračunava učinek vsakega stavka.

»Pozdravljeni, prijatelji,« je rekel. »Najprej vam moram povedati, kdo sem. Pri nas je taka navada, da mora vsakdo, ki kaj hoče, povedati, kakšne vrste človek je. Drugače mu nihče ne zaupa, ker ni nihče toliko neumen, da bi kdaj verjel človeku, ki ga ne pozna. Jaz hočem dosti od vas. Hočem, da bi mi pomagali zidati hišo, kjer bodo imeli vsi kmetje dovolj prostora. To je velika reč in zato vam moram reči, kdo sem in kaj imam, da bom lahko kaj od vas zahteval. Nič drugega nisem kakor kmet. Majhno kmetijo imam, pet krav v hlevu in tistih par kron, ki jih vsako leto prihranim. Te krone

mogel slišati iz njegovih ust: »Odkrito lahko rečem, da se v Ljubljani niti za trenutek nisem počutil na tujem.« V stiku z nami je spoznal tudi sorodnost jezikov, o kateri je imel prej samo medle predstave, in zdaj z navdušenjem čita naše liste! Ustvaril si je s tem edino mogočo in pravilno osnovo za delo medsebojnega zblíževanja: medsebojno spoznavanje.

Takih primerov bi lahko navedel mnogo, zelo mnogo. Vsi nam zgovorno govore, da si brez truda in naporov na obeh straneh ne moremo zamišljati nastanka trajne zavesti vzajemnosti in občutka potrebe po nadaljevanju komaj začetega tesnejšega sodelovanja.

Misel slovanske vzajemnosti je v bolgarskem narodu zelo razvita. V zadnjem času je potrdil to zlasti velik odmev marčnih dogodkov v Sofiji, ko je sama od sebe privrela na dan ljubezen do Čehov. Neki poljski novinar ki se je mudil v juniju v Sofiji istočasno kakor jaz, mi je z navdušenjem pripovedoval, kako globok vtisk so nanj napravile izjave vzajemnosti s Poljsko, ki jih je čul tako iz ust Bolgarov na visokih položajih kakor med narodom.

Slovansko usmerjenost pa so mi Bolgari še posebej kazali v svoji ljubezni do vsega, kar je rusko. Z navdušenjem so pozdravili nekaj tednov pred otvoritvijo razstave naše knjige v Sofiji otvoritev razstave sodobne ruske knjige, ki ji je nato sledila otvoritev prve ruske knjižarne v Sofiji. Te prireditve niso imele na sebi ničesar uradnega. Po njih obisku si mogel spoznati, da je bolgarski narod smatral te prireditve za svoje. Ob takih prilikah spregovori ulica, spregovori narod — in narod misli v Bolgariji tako kakor pri nas... Spomin na svetovno vojno je iztrežil marsikoga izmed starejših, mladina pa je že v veliki večini predvsem slovansko usmerjena. Pokazala je to med drugim s svojim velikim obiskom na razstavi naše knjige. Videl sem marsikateriga dijaka, ki je z beležnico v roki hodil skozi razstavne prostore in si sproti beležil, kar ga je posebno zanimalo. Svinčnik in beležnica teh dijakov na razstavi naše knjige sta mi bila najzgovornejši dokaz, da bolgarska mladina ne le slovansko misli, temveč da hoče tudi slovansko delati. Taka mladina pa nam je potrebna na obeh straneh, pri nas in pri Bolgarih.

—bv—

Cenena pomoč našemu kmetu za povečanje pridelkov

Prejeli smo:

»Če vprašate kmeta, zakaj se mu slabo godi, vam bo odgovoril, da je trda za denar in da mora svoje z muko pridelane pridelke prodajati po nizkih cenah, ki mu jih določa trgovina, svoje potrebe pa mora plačevati po visokih, pogosto kar nezmogljivih cenah, ki jih istotako postavlja trgovina. Moti se pa tudi, ki sodi, da so te slabe cene kmetijskih pridelkov vzrok kmečke siromašnine. Nikakor ne! Glavni vzrok je prenižen hektarski donos. Zemlja nam preskopo vrača trud, ki ga kmet vlaga vanjo. Vendar ne gre kriviti zemljo, temveč je kriv slabega donosa kmet sam.

Vzemimo dva sosedu, ki sta posadila vsak po en oral krompirja na skupaj ležečih njivah. Enako sta mu postlala in ga vse leto enako obdelovala, na jesen pa se je pokazalo, da je pridelal Peter polovico več kakor Pavel in tudi iztržil dvakrat več. Peter je bil zadovoljen s ceno, saj mu je lepo poplačala nje-

govo delo, Pavel pa je zabavljal čez ceno namesto da bi stopil k sosedu in ga pobaral, kako je napravil, da ima takšen pridelek. Peter bi mu povedal, da si je sam popravil svoj že izrojeni krompir, ki ni bil pred letom nič boljši od Pavlova. Peter bi mu pojasnil, da more semenski krompir brez denarnih izdatkov vsak kmet sam popraviti, če v juliju ob setvi ajde vsadi še brazdo krompirja. Ne dozoreli pridelek te pozne sadnje na jesen varno izgrebe in razgrne čez zimo na deske v topli kleti. Drugo leto mu da to seme obilen in zdrav pridelek semenskega krompirja za tretje leto.

Rusi so v Ukrajini na ta način povečali pridelek krompirja od 50 na 300 metrskih stotov na oralu. Ta način je že tudi pri nas preizkušen in bi mnogo pripomogel k večji donosnosti naših kmetij.

Kaj pa žito, se ne da na kakšen način poceni popraviti, čujem vpraševati pazljivega čitatelja. Seveda se da, in sicer tako, da

izboljšamo seme s tako zvanim kitajskim načinom obdelovanja, o katerem smo že ponovno pisali in so se ga že oprijele nekatere vasi. Če se ga pa že na veliko noče lotiti večina naših opreznih kmetov, bi si vendar vsak lahko vsaj seme sam vzgojil na nastopen način: Ko seješ v ovsišče repino seme, posadi žito v vrste kakor turščico. Vrste naj bodo narazen po 50 cm, v vrstah samih pa posadi pod motikco po 30 cm navskasebi po tri zrna žita. Ko zraste tretji list, izpuli na vsakem prostorčku do ene vse rastline in obsuj, da bodo rastlinam le ušesa gledala iz zemlje. Čez tri tedne bodo pribodli iz obsutih lastlin celi šopi obrastnikov, ki jih tudi do ušes obsuj, ko poženejo tretji list. Tako napravi še enkrat ali dvakrat v jeseni, pa boš videl koliko in kako lepega semena boš pridelal. To seme ti bo dalo dve do tri leta obilno žetev, potem pa bo opešalo, prav kakor upadejo tudi pridelki po drago plačanem selekcionarnem (izbranem) semenu.

To sta dva načina za izboljšanje važnih kmetijskih pridelkov in s tem za zvišanje donosnosti kmetije, ki ju zmore vsak kljub vsem bridkim okolnostim, ki držijo cene kmetijskim pridelkom na tako nizki stopnji. Nobenih denarnih žrtev ne terjata ne od kmeta, ne iz javnih sredstev in sta izvedljiva z malenkostnim trudom. Toda kakor je lep ta uspeh, vendar je šele prva stopnja k trajnemu napredku naše vasi. Večji pridelki bodo pustili marsikakšen stotak v kmetovem žepu, da bo mogel kmet utrpeti po 30 dinarjev za nabavo tako zvanih umetnih rastlin (avksinov) za vsak mernik posetve. Mala količina 15 kubičnih centimetrov, primerno razredčena z vodo, v katero namočimo žito za eno uro, ima naravnost čudovit učinek na seme, da požene več in daljših korenin in povzroči bujno rast in obilen zarod. Letošnjo pomlad je naročilo nekaj sto naprednejših gospodarjev za poizkus ta rastila za jari ječmen in pšenico, oves in turščico. Kakor čujemo, so jih poizkusi nele prepričali, temveč naravnost navdušili za to prekoristno in prav ceneno novost. Poizkusni laboratorij za fitodin (Ljubljana, Nuška 10), ki se peča z uvedbo umetnih rastlin, bo imel za jesensko setev spet večje množine teh sredstev na razpolago. Kdor se zanima za ta novi način povečanja žitnega pridelka za 50 do 100 odstotkov, naj se obrne na navedeni naslov z navedbo vrste žita in količine, ki jo misli pripraviti.

Prazna vreča pa ne stoji pokoncu, ve vsak naš kmet in bo seveda spoznal, da ne bo mogel z izboljšanim semenom in umetnimi

nosim v hranilnico, ker je tam denar dobro naložen in človek nima potem izkušnav, da bi ga zapravil.

Glasen smeh se je razlegal po dvorani. Hrvat je zakričal:

»Ta je pravi!«

»Kar torej imam, ni dosti,« je nadaljeval Slokan. »Toda za to, kar hočem jaz, ni potreben denar. Potrebno je zaupanje. Zaupanje ima pa lahko vsakdo. Ne zaupanja vame, ampak v stvar, ki se vsi zanjo borimo. Glejte, dosti nas je in vsi smo istih misli, ker smo vsi kmetje. Po vsej deželi. Kamor sem prišel, povsod so bili pripravljeni za skupno delo, povsod so mi dejali, naj grem še dalje in poiščem še drugih ljudi, da nas bo dosti in da bomo močni. Zato sem prišel tudi zdaj k vam. Kar nas boli, boli tudi vas. Kar vam ni všeč, tudi nam ni. Vsi imamo isto bolezen in za isto bolezen pomaga isto zdravilo.«

»To zdravilo imate seveda vi,« se je oglasil sodnik Korošec.

»Jaz sam ne,« je odgovoril Slokan. »Nisem zdravnik. Sam sem bolnik. Zato pa tudi vem, kaj nam vsem manjka, in tudi vem, da zdravnik, ki smo ga doslej imeli ni bil pasjo figo vreden. Dal si je samo lepo plačevati in se ni brigal zato, da smo bili mi vsak dan bolj bolni. Temu slabemu zdravniku je ime kato-liška stranka.«

Navdušeno klicanje je sprejelo te besede. Slokan je pokazal, da zna hitro in dobro zavrniti vsak ugovor. Hrvat je zakričal:

»Temu si jih pa vrnil. Le še naprej.«

»Slabe izkušnje so nas izpametovale. Zdaj se izprašujemo, čemu bi puščali druge, da bi za nas govorili, ko znamo mi sami dovolj dobro. Sami bomo govorili, in sicer tako na

glas, da nas bodo vsi slišali.

Zato sem prišel k vam. Ne mislim vam pomagati, kakor je rekel gospod, ki se je prejle oglasil. Samo reči vam mislim, da si sami pomagajte.

Kako naj pa kmet to napravi? No, mislim, da prav tako kakor drugi ljudje. Saj to ni nič novega, kar bi moral človek še najprej preizkusiti. Vsak dan vidimo, da se drugim stanovom prav dobro godi. Gospodom uradnikom, duhovnikom. Zakaj je pa pri teh drugače kakor pri nas?

»Ker smo se učili,« je zaklical sodnik Korošec.

»Tega pa ne verjamem. Če bi vam samo pamet plačevali, bi se mnogim slabo godilo. Godi se pa vam enako dobro. To mora biti že kakšen drug vzrok. Ker so pač v zbornici sami uradniki in duhovniki, in ti potem naredijo tako, da gre njim samim dobro. To potem imenujejo izboljševanje.«

»Kdaj so si pa duhovniki izboljšali plače?« je zaklical Korošec in dekan Mec je dodal z debelim glasom:

»To je debela laž!«

Slokana pa ni mogel nihče zvesti.

»Se ni dolgo, kar so uradnikom plače izboljšali. Zdaj bodo morali pač priti še duhovniki na vrsto. Roka roko umiva.«

Sodnik je planil kvišku in zamahnil z rokami:

»Kdaj so duhovnikom izboljšali plače?«

Ta vročernost pa ljudem ni bila prav všeč. Hrvat se je takoj oglasil:

»Gobec drži, hudiča!« je zakričal in še drugi za njim: »Jezik za zob!«

Mlad hlapec, ki je stal na galeriji, je sklenil izrabiti priložnost, da bo gospodski »zago-

del«. Vtaknil je prste v usta in začel rezko žvižgati. Še nekaj drugih ga je začelo posnemati. Tedaj je Prah pozvonil in rekel ljudem, naj molče, da bo lahko govoril nadaljeval. Ko se je vse pomirilo, je vstal sredi dvorane starejši možak, da bi govoril.

»To zdaj ne gre,« je rekel Prah. »Drug za drugim, in zaenkrat ima še Slokan besedo.«

Toda starec se ni dal odvrniti.

»Samo to bi rad povedal, da so uradniki in duhovščina pod isto odejo,« je rekel in sedel. Bil je Florijan, ki je pred nekaj dnevi spremljal Solarja na glavništvo. Potem je lahko spet Slokan povzel besedo:

»Malo pogledimo v deželni svet! Kdo sedi v njem? Tam gospod dekan, tu gospod župnik, drugje spet gospod kaplan. Na enega kmeta pridejo trije duhovniki.«

»Pretiravanje! Laž!« je spet zaklical Korošec.

»Zato se pa moramo vprašati,« je mirno nadaljeval Slokan, »ali imamo pri nas same mežnarje in ministrante, da mora biti toliko duhovščine v deželnem svetu. No, in zakaj je tako? Ker mi kmetje izvolimo gospode. In hvaležnost gospodov? Seveda, dokler potrebujejo naših glasov, tako dolgo smo zanje dragi narod, dobri ljudje in še tako dalje. Nobena beseda jim ni premalo. Ko pa sede na svojih poslanskih stolčkih, je vse pozabljeno. To se ni zgodilo samo enkrat! Zmerom je bilo tako.

Kadar kupčuje z živino, kmet ni tako neumen. Tam se pusti kvečjemu enkrat navleči. Če pride drugič isti trgovec z isto sleparijo, ga nažene z vilami.

(Dalje prihodnjik)

rastili brez gnojja dolgo pridelovati obilnih pridelkov, ker bo preveč izčrpal zemljo. Trudil se bo nadomestiti s hlevskim gnojem, če ga ima dovolj, tiste rudninske snovi (kalij, fosfor, apno in dušik), ki jih je v nekaj večji meri črpal obilnejši pridelek iz njegove zemlje. Kdor pa nima dovolj hlevskega gnojja, bo segel po umetnem gnoju, in sicer polnovrednem kasu (kalijevoamonijevem superfosfatu) ali pa po nekaj slabšem nitrofoskahu. Če si je kmet pridelek s popravljenim semenom in s pomočjo umetnih rastil podvojil, bo mogel od večjega donosa utrpeti tudi nekaj stotakov za umetna gnojila.

Pa se bo vprašal površni čitatelj, kakšno korist ima kmet od poboljšane semena in tistega skrivnostnega rastila, če mora potem dobiček nazaj odrajtati materi zemlji. Počasi, prijatelj! Vedeti moraš namreč, koliko in kaj si prejel z njive in kaj in koliko si vrnil. Rudninske snovi, ki jih vračaš njivi z gnojem, predstavljajo le delec odstotka pridelka, ki si ga ti požel, pridelka, ki ga je rastlina za 99 odstotkov svoje gnote potegnila s pomočjo solnca, vode in listnega zelenila iz zraka. Več ko je rastlin, več zraka porabijo. Rastlina je neke vrste tvornica, ki izdelava blaga toliko več kakor večje ima prostore. V krajih z obilico orne zemlje je lahko povečati to tvornico: obseješ pač polovico več sveta.

Le krojač zna narediti obleko

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinsko milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

Pri nas Slovencih pa je v glavnem dana meja raztezanju orne zemlje. Sicer bi se dalo z dragim izkoriščanjem slabe zemlje še nekaj doseči, vendar ne mnogo, zato nam je odprta druga pot za povečanje rastlinske tvornice. Graditi jo moramo navzgor, da bodo rastline večje in krepkejšje in nam bodo dajale večje pridelke.

ministrstvo izdalo sporočilo, v katerem pravi, da

je bilo med angleškim veleposlanikom in japonskim zunanjim ministrom doseženo soglasje glede Tien-cina.

Med Kitajci je nastalo zaradi tega veliko razočaranje, zato je ministrski predsednik Chamberlain podal izjavo, v kateri naglašava, da se kljub temu sporazumu angleška politika nasproti Kitajski ne bo izpremenila, in bo ostala kakor doslej prijateljska.

Iz Londona poročajo, da

bosta odpotovala v Moskvo angleški in francoski general

zaradi vojaških posvetovanj. Po nekaterih vesteh so pogajanja med Anglijo, Francijo in Rusijo za sklenitev zveze že toliko napredovala, da je sporazum dosežen že do 95 odstotkov.

V vrstah angleških politikov je začelo prevladovati naziranje,

da prihodna akcija Nemčije ni namenjena Gdanku, marveč Madžarski

ki naj bi stopila z Nemčijo v enako razmerje, v kakršnem je že zdaj Slovaška. Ker za neodvisnost Madžarske ne jamči nobena veljavnost, so po angleških vesteh v Berlinu mnenja, da se bo Madžarska morala vdati v tako usodo. Seveda pa še ni nikjer potrjeno, da se Nemčija res peča s takimi mislimi.

V Mandžuriji (Mandžukuu) se razvija

vedno hujša borba med japonsko-

Politični pregled

V zvezi z bivanjem Nj. Vis. kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Angliji se angleški listi bavijo zlasti z dejstvom, da **obstoje tesne družinske vezi med angleško in jugoslovensko kraljevsko hišo.**

Tako piše list »Edinburgh Evening News« pod naslovom »Naši gostje iz Jugoslavije«, da je Velika Britanija zmerom z veseljem pozdravila dve priljubljeni osebnosti v Evropi, jugoslovanskega kneza namestnika Pavla in njegovo soprogo kneginjo Olgo. List tudi naglašava, da je med Jugoslavijo in Veliko Britanijo zmerom vladala največja prišrčnost.

Ob koncu preteklega tedna so razni evropski listi prinesli vest, **da bi bila Anglija pripravljena nuditi Nemčiji posojilo ene milijarde funtov.**

Zatrjevalo se je, da je angleški trgovinski minister Hudson predložil gospodarskemu svetovalcu nemške vlade dr. Wohltatu načrt, po katerem naj bi se v Nemčiji takoj izvedla razorožitev. Za protiuslugo bi tudi države angleškega bloka zmanjšale oborožitev in pomagale Nemčiji s posojilom pretvoriti vojno industrijo v redno industrijo mirnega časa. Angleška vlada je na te vesti izjavila, da s to ponudbo nima nikakega opravka, a Hudson je rekel, da so imeli njegovi pogovori z dr. Wohltatom čisto zaseben značaj. Na napade opozicije in angleškega časopisja je ministrski predsednik Chamberlain v spodnji zbornici ponovno zagotovil, da mu ni nič znano o kakšni mirovni ponudbi Nemčiji. Kljub vsemu zanikanju pa se vztrajno vzdržuje vest, da išče Anglija stike z Nemčijo.

Iz Tokia poročajo, da je japonsko zunanje

Po Emi Merkovi J. M.:

Goreči ogenj brez plamena...

Povest iz predvojnih časov

Z zaprtimi očmi je sedela Milka v vozu. Njeni živci so zadnje dni preveč trpeli. Ko je nekaj časa sedela pri miru, jo je razburjenost minila in prav grenko žal ji je bilo, da je Rada tako užalila. Tolazila se je, da se bosta že drugega dne spet pogovorila.

2.

Rado je v obupnem razpoloženju stopil v restavracijo, kjer je sedel Lipar s svojo družbo. Pravkar so govorili o Milki, katere redka lepota nima para v vsem mestu.

Radu je udarila kri v glavo, ko je slišal njeno ime.

»Imenitno dekle je to,« je rekel eden izmed gospodov. »Zelo sem radoveden, kdo bo ta cvet odtrgal.«

Neki poročnik, ki je opazoval Rada in videl njegovo vroče čelo, je smeje se menil: »Najbrž bo to storil gospod Bizjak.«

Poročnik Lipar pa je rekel s svojim ostrim glasom: »Meni se zdi gospodična Hostnikova kakor amakonka. Amaconke so ljubile le moške, ki so se pokorili njih oblasti. Ne verjamem, da bi bil tak junak, kakor je Rado Bizjak, deležen milosti v njenih očeh. Kvečjemu, če bi sklonil glavo pred njo.«

V Radu je vrelo. Pred očmi se mu je kar meglilo. Njegova jeza proti Milki je naraščala. Zakaj ni poročniku Liparju, s katerim se je v njegovi odsotnosti tako prijateljila, vsaj namignila, da je skrivaj zaročena. Lipar je njegov prijatelj in prijatelju bi to smela

zaupati. Ker je bila to zamolčala, je videl Rado v tem posebno namero in dokaz, da so bile upravičene njegove ljubosumne misli, ki so ga mučile že dva dni.

»Lipar, ti res nisi videti prav nič junaški,« je glasno rekel Rado, »zato si pač domišljaš, da bi bil pravi mož za gospodično Hostnikovo.«

Poročnik Lipar je bil znan, da se je v moški družbi, posebno če je bil vinjen, rad balhal z uspehi pri ženskah.

S samoljubnim nasmehom se je počohal po bradi. »O, midva sva se zadnje dni odlično zabavala. Res, prav imenitna ženska je to,« je počasi rekel kakor zatopljen v prijeten spomin.

Besede so bile skromne, toda poudarek, kako je te besede izrekel, ni bil skromen, temveč je hotel nekako namigniti, da si bo to dekle še priboril.

Kakor sicer je bil poročnik Lipar dober poznavalec ljudi, vendar ni slutil, kako je bilo z njegovim prijateljem Radom. Še sanjalo se mu ni, da bi mogel biti Rado morda v tesnejših stikih z Milko.

Rado se je komaj še mogel premagovati. Ves način, kako je družba govorila o gledališki igralki Milki Hostnikovi, ga je polnil s srdom. Ta srd bi bil že v naslednjem trenutku bruhnil iz njega, če ne bi bil neki starejši stotnik, ki je sedel poleg njega, pomirjevalno položil roke nanj in dobrodušno rekel:

»Nikar se ne jezite, gospod Bizjak. Poročnik Lipar naj kar preizkusi svojo umetnost pri gospodični. Boste videli, kako odločno ga bo zavrnila. Kaj takega se mu ne bo pripetilo prvič.«

Vsi so planili v smeh in pogovor je prešel na druge reči. Bizjak je sedel mrko za mizo pri svojem kozarcu in kadil cigareto za cigareto.

Polnočna ura je prišla. Gospodje so vstali. Ko se je poročnik Lipar ogrnil v svoj plašč, je potegnil iz žepa robček.

»Ah, robček gospodične Hostnikove,« je rekel in veselo mežiknil. Bilo je videti, kakor bi bil hotel prav s tem robčkom dokazati, v kaki milosti je že pri lepem dekletu. »Ta robček sem ji vzel sinoči. Gotovo misli zdaj, da ga je izgubila. Jutri moram takoj k njej, da jo pomirim.«

Lipar je z robčkom malo pomahal. Prijeten vonj po vijolicah je zadišal po prostoru. Zavohal ga je tudi Rado. Vroča opojnost ljubezni in ljubosumnost sta ga zmešala. Planil je proti Liparju in mu vzel robec iz roke.

Mali poročnik Lipar se je rezko zasmeljal. »Predivji si! Vse preveč žalosten ljubimec si za svojo izvoljenko!« je rekel zasmehljivo. »Nežneje moraš z njo ravnati in prizanesljivo.«

»Predrzen bahač!« je zakričal Rado in udaril Liparja s pestjo po glavi.

Gospodje so presenečeni obstali. Bled ko kreda od sramote je Lipar stal nekaj trenutkov pred razburjenim Radom. Sramota, ki jo je doživel, je po njegovem mišljenju terjala kri. Dvoboju!

Oficirji so silno ogorčeni obstopili razžaljenega tovariša. Mrtvaška tišina je zavladala.

mandžurskimi in mongolsko-ruskimi četami.

Poročila iz Hsingkinga trdijo, da so mongolsko-ruske čete v soboto popoldne tri ure bombardirale madžursko-japonske položaje, nato pa prešle v napade. V nedeljo zjutraj je bil na rekah Halki in Honstenu izvršen glavni napad, ki so ga podpirali tanki in močan topniški ogenj. V teku borbe so nastopili večji letalski oddelki z obeh strani.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V Gornjem gradu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 5.50, II. vrste po 5, III. po 4, telice I. po 5, II. po 4.50, III. po 3.75, krave I. po 4, II. po 3, III. po 2, teleta I. po 6, II. po 5 din.

SVINJE. V Gornjem gradu so se trgovali za kg žive teže: špeharji po 12, pršutarji po 10, v Črnomlju: špeharji po 8 do 9, pršutarji po 7 do 7.50, na Jesenicah: špeharji po 9, pršutarji po 8 din.

HMEĽJ. Hmeljski nasadi v Savinjski dolini kažejo lepo. Rastline so v polnem cvetju, nastavek cvetja pa kljub temu ni obilen. Hmeljarje opozarjamo, naj proti peronospori ne škrope v najbolj vročih urah, ko pripeka sonce. Škropljenje naj le zjutraj in zgodaj dopoldne ter pozno popoldne in zvečer. Za škropljenje morajo imeti škroplilnice z močnim pritiskom in dobrim pršilnikom, s katerim res lahko temeljito poškrope. Zlasti proti peronospori mora biti močan pritisk, da razprši škropivo v tanko meglo, ki obda vso rastlino. — Stanje hmeljskih nasadov v Nemčiji je prav različno. Rastlina v splošnem zaostaja. V Žatcu pa se peronospora silno širi. Prav tako imajo mnogo uši.

KRMA. V Gornjem gradu so prodajali seno po 100, lucerno po 90, slamo po 25, v Črnomlju seno po 75, slamo po 25, na Jesenicah seno po 90, slamo po 60 din za 100 kg.

VOLNA. Na Jesenicah je bila oprana po 32, v Gornjem gradu neoprana po 25 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Gornjem gradu: goveje po 8, telečje po 12, svinjske po 6, v Črnomlju: goveje po 10, telečje po 14 do 15, na Jesenicah goveje po 8 do 10, telečje po 12, svinjske po 8 din kg.

VINO. V črnomeljskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vi-

la v prostoru, v katerem so se še malo prej slišali le veseli glasovi.

Rado je naenkrat stal sam sredi gostilniške sobe. V tej družbi ni imel prijatelja. Samo zdravnik doktor Dvornik, ki ga je že večkrat jezila Liparjeva ničemurna domišljavost in ki je spoznal Radove duševne muke, je stopil sočutno k njemu.

»Gotovo potrebujete prijatelja,« je rekel, ko sta zapustila gostilno. »Če me potrebujete kot zastopnika, sem vam rad na razpolago.«

Rado mu je hvaležno stisnil roko. Šele zdaj se je prav zavedel, kaj je bil storil. Toda jeza ga še ni minila.

»Ali ste toliko prijazni in rečete gospodom, da lahko vso noč ali pa tudi jutri govore z menoj.«

Hladni nočni zrak, v katerem je sam stopal proti domu, ga ni stregnil. Neprestano je videl pred seboj smehljajočega se Liparja in njegovo posmehljivo mežikanje. Neprestano so mu brnele v ušesih Liparjeve besede: »O, midva sva se zadnje dni odlično zabavala. Res, prav imenitna ženska je to!« Te besede je Rado spraviljal v zvezo s klepetanjem obeh neznanih žensk, ki mu je bil prisluškoval.

Drugega dne zgodaj zjutraj mu je prinesel doktor Dvornik Liparjev poziv na dvoboj z revolverjema. Vsak bo trikrat streljal. Oddaljena bosta drug od drugega 15 korakov. Dvoboj naj bo že popoldne.

Milka se je drugega dne zbudila s čustvom tesnobe.

Zdaj, ko je spet jasno mislila, je šele spoznala, da je dala Radu dovolj povoda za jezo. Bila je res preveč v družbi z Liparjem. Malemu poročniku je dopuščala, da ji je vsekakor

no po 4 do 4.50, finejše sortirano pa po 5 dinarjev liter.

MED. Čisti med je bil na Jesenicah po 20, v ljubljanski okolici pa po 18 do 20 din kilogram.

Sejmi

31. julija: Semič, Kostanjevica, Kostrivnica, Lukovk, Beltinci, Ormož, Prelog, Smartno pri Litiji, Dol pri Hrastniku, Konjice, Marenberg, Zagorje (šmarski srez), Sv. Lovrenc v Slov. goricah, Pilštanj;

1. avgusta: Pišce;

2. avgusta: Dravograd, Sv. Lenart v Slov. goricah;

3. avgusta: Čakovec, Videm ob Savi, Zagorje ob Savi, Črnomelj;

4. avgusta: Sv. Peter pod Sv. gorami, Št. Ilj pri Velenju.

5. avgusta: Krašnja, Krka (litijski srez), Lemberg, Loka pri Zidanem mostu, Ptuj, Vrhovec (kočevski srez), Črna;

6. avgusta: Marija Snežna na Velki, Martjanci.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 25. t. m. v devizah (prve številke pomenijo oficijelne tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu).

1 angleški funt za 205.80 do 209 (za 256.40 do 259.60) din;

100 francoskih frankov za 116.20 do 118.50 (za 144.82 do 147.12) din;

1 ameriški dolar za 43.77 do 44.37 (za 54.58 do 55.18) din;

100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din;

100 čeških kron za 150.75 do 152.25 din;

1 holandski goldinar za 23.57 do 23.95 (za 29.37 do 29.75) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 467 din. Nemške klirinške marke so notirale 14.30 din.

Drobne vesti

= Zamenjava starih obveznic Vojne škode samo do 31. julija. »Službene novine« objavljajo opozorilo imetnikom obveznic Vojne škode, ki pravi, da se v smislu člena 2. pravilnika o zamenjavi obveznic Vojne škode vrši zamenjava obveznic stare emisije za obveznice nove emisije samo do 31. julija. Tega dne izgube obveznic stare emisije pravico do zamenjave, s tem pa izgube tudi vrednost. V pojasnilo pripominjamo, da imajo obveznice nove emisije številke serij od 5000 navzgor, obveznice stare emisije pa imajo

preveč dvoril. Šele zdaj, ko je bil mir okrog nje, se je vsega spomnila. V soparni dvorani, v gneči in zmešnjavi človeških obrazov, v neprestanem šumu in nemiru se je je bila lotila nekaak omotičnost, v kateri je kakor na pol v snu kramljala, se smejala in poslušala tuje besede.

Vzdihovaje je mislila na očitke, ki jih bo deležna pri Radu, in premišljala je, kako bi mu najlaže dopovedala, da ji je Lipar toliko kakor lanski sneg.

Sklenila je, da Rada ne bo dražila s trmo in kljubovalnostjo, temveč da ga bo takoj, ko se sestaneta, razorožila s prisrčnim: »Prosim, prosim, Rado, bodi mi dober!« Saj ga ima res rada in njeno srce hrepeni po njegovi bližini.

Menila je, da bo že dopoldne prišel k njej, a ga ni bilo. S klobukom na glavi je stala pri oknu in gledala na ulico. Čas gledališke vaje se je bližal. Naposled je morala oditi, ne da bi bila govorila z Radom.

Rado tudi popoldne ni prišel. Vsa nemirna je šla Milka zvečer v gledališče. Tudi v gledališču ga ni bilo. Med prizorom, v katerem ni nastopala, se ji je približala tovarišica in ji zašepetala:

»Ali že veste, da sta se sinoči dva gospoda resno sprla zaradi vas? Neki znanec mi je to povedal. Seveda sem mu morala obljubiti, da bom molčala. Gospoda, ki sta se sprla, sta bila doslej velika prijatelja...«

»Kdo pa sta to?« je vsa bleda vprašala Milka, ki je zaslutila, kakšna gospoda bi utegnili biti. »Ali veste za njuni imeni?«

»Eden je poročnik Lipar, drugi pa Bizjak. Zadeva je baže zelo resna...«

Milka se je kakor omamljena naslonila na

številke serij, manjše od 5000.

= Kontingent za izvoz sadja v Nemčijo. Zavod za pospeševanje trgovine s tujino sporoča, da je nam dovolila Nemčija uvoz 2000 vagonov češpelj, 2000 vagonov namiznega grozdja in 600 vagonov jabolk.

= Cena pšenici v Angliji pada. Že nekaj časa se opaža slabitev cene pšenici v Angliji. Pred dnevi se je pšenica tako pocenila, da tako nizke cene ni imela v Angliji že skoro 350 let.

D o p i s i

SV. LOVRENC PRI PTUJU. »Slovenski gospodar« prinaša v svoji 29. številki dopis pod naslovom »Sv. Lovrenc pri Ptuj«, v katerem pravi, da je naša tekma žanjic slabo izpadla. Imenuje nas tudi svobodnomiselno kmečko mladino. Odgovarjamo samo, da je tekma žanjic prav dobro uspela in da je bila udeležba lepa, vsekakor večja kakor nedeljo pozneje na nasprotnem taboru. Je namreč že stara reč, da smo ob takih prireditvah vajeni večje udeležbe ljudi. Dopisnik »Slovenskega gospodarja« naj si enkrat te vrste prireditve od bližje ogleda, da ne bo sam sebe in javnosti spraviljal v zmotu. Tudi besedovanje o napadu na g. župnika je lažno, pač pa je bilo rečeno, da bi nam ne bilo narobe, če bi se tudi župnik udeležil kmečke prireditve. Sodimo, da dopisnik »Slovenskega gospodarja« ni kmečkega rodu, ker se tako po gosposko ujedava na nas. Proti katoliški mladini nimamo ničesar in smo kar veseli, ko vsako nedeljo ali praznik vsi fantje in dekleta, moške in žene brez razlike taborov hodimo v cerkev ter tako vzajemno podpiramo hišo božjo. Če tu in tam udarimo po kakem izkoriščevalcu kmeta in če priredimo v čast kmetskemu delu kakšno tekmo, pa smo prepričani, da nam Bog tega ne bo zameril. Dopisnik pravi naposled: »S tistimi, ki prirejajo take in slične prireditve ali pa jih obiskujejo, nočemo imeti opravka...« Čudno je to: za krščanskega zagovornika se postavlja, pa noče ničesar vedeti o Kristusovem nauku. Mirno lahko trdimo, da nismo in ne bomo nikogar napadali, a braniti se bomo še smeli pred napadi. Smatramo za nujno potrebo, da našo slovensko vas v gospodarskem in prosvetnem delu dvignemo brez razlike vsi, ne pravimo pa tega, da bi nam ne bila vera potrebna, ker smo le proti zlorabi vere.

kuliso. Pred njenimi očmi se je pokazal prizor: dva prijatelja stojita drug proti drugemu z orožjem v rokah, pa počasi strel in eden izmed njiju se zgrudi na tla...

Tako živo je gledala to sliko pred seboj, da je komaj zaslišala klic k nastopu na odru.

Vse moči je morala zbrati, da je stopila na oder in svojo vlogo odigrala do konca.

Milka je v svoji vlogi pogumno umrla s svojim ljubimcem. Občinstvo ji je navdušeno ploskalo. Še so zveneli po dvorani živahni klici, ko je že stopala iz gledališča na cesto v vsakdanje življenje. Silen strah jo je mučil. Ali naj čaka, da prispe kakšno sporočilo o Radu?

Ne, tega ne more prenašati! Mora vedeti, kaj se je zgodilo. K njemu mora! Pokazati mu mora, da ga ljubi, da se boji zanj.

Poklicala je izvoščka in se peljala k njemu na stanovanje.

Dvoboj

Svečano resno sta se pozdravila sekundanta in prešlela korake.

Poročnik Lipar je kazal miren obraz. Njegove oči so gledale drzno in samozavestno. Njegova največja častihlepnost je bila v tem, v tako nenavadnem položaju pokazati popoln mir.

Bizjak je bil bled in razburjen. Čutil je, ko je Liparja spet videl in slišal, kako grozno je to, da si bosta dva človeka, ki sta si bila doslej prijatelja, stopila nasproti z orožjem. Prav resnično sovraštvo se je porodilo v njem proti tisti, ki je vse to zakrivila.

Da, pripravljen je umreti, toda tudi oni drugi ne bo imel. Povelje nepristranskega je zadonelo. Dva istočasna strela sta se zasli-

Novice

* Naš mladi kralj je prišel z Jadrana na Bled. Nj. Vel. kralj Peter II. je po daljšem bivanju v Miločerju na Jadranu zapustil Dalmarijo. Potoval je z avtom do Splita. Kjer se je pojavil, so ga ljudje navdušeno pozdravljali. Dne 21. t. m. pa se je s spremstvom pripeljal v dvornem vlakcu na Bled. Postaja Lesce-Bled je bila vsa okrašena in ljudstvo pred postajo je mladega vladarja ob prihodu viharno pozdravljalo.

* Najvišje angleško odlikovanje kneza namestnika. Te dni je angleški kralj Jurij VI. podelil knezu namestniku Pavlu odlikovanje reda hlačne podveze. To je najvišji in najstarejši red na angleškem dvoru. Ustanovljen je bil že v 14. stoletju od kralja Edvarda III. Posvečen je patronu angleškega naroda sv. Juriju. Vsako leto svečano proslave v Windsorju na dan sv. Jurija ustanovitev tega reda. Prvotno je nosilo ta red razen kralja samo 25 angleških plemičev. Zdaj se red hlačne podveze izjemno podeljuje tudi tujim vladarjem.

* Počastitev spomina dr. Janžeta Novaka. 18. t. m. je poteklo pet let, ko je umrl dr. Janžet Novak. Da se oddolži spomenu pokojnika, je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet v Notranjih gorah v nedeljo na njegovem grobu spominsko proslavo. Najprej se je brala v cerkvi sv. maša zadušnica, nato pa so šli vsi udeleženci na njegov grob, kjer so položili številne vence in šopke, ki naj bodo zunanji dokaz, da misel borca za pravice delovnega ljudstva dr. Janžeta Novaka še živi. Zastopnik Zveze kmečkih fantov in deklet g. Jože Blaž se je spomnil neveljavih zaslug pokojnika za vse kmečko gibanje, kateremu je žrtvoval največ svojih sposobnosti. V imenu Kmečkega prosvetnega društva »Brazde« je govoril g. Josip Udovič. Za ljubljansko okrožje kmečkih fantov in deklet pa je spregovoril g. Ivan Dovč, zatrjujoč, da bo kmečka mladina zvesto sledila njegovemu duhu in branila svobodno slovensko zemljo, za katero je pokojnik žrtvoval vse svoje sile. Grob so obstopili kmečki fantje in dekleta in položili nanj krasne šopke rož, trave in klasja, ki naj bodo tiha, a skromna oddolžitev kmečke mladine za njegovo borbo in delo.

šala. Rado je začutil pekočo bolečino v desni rami. Lipar je zakrilil z rokami, se obrnil in padel na tla.

Zdravnik je priskočil na pomoč in Liparju hitro odgrnil uniformo. Z desne strani mu je tekla kri. Gospodje so se poparjeni spogledali.

Kakor skozi meglo je Rado gledal mračno družbo. Samokres mu je bil padel iz roke. Kakor duševno odsoten je strmel v Liparjev tako deški obraz, ki je bil zdaj čisto blede.

Komaj se je Rado malo zganil, ko je stopil k njemu doktor Dvornik, da bi mu obvezal rano na rami. Bila je majhna, prav nič nevarna rana.

Medtem ko je doktor obvezal Rada, da je ustavil kri, so vzdignili negibnega oficirja in ga ponesli v voz. Večer se je že bližal, ko se je tiho peljal voz v mesto.

Rado je gledal z žalostnimi očmi za njim. Obup se je zrcalil v njegovih očeh. Njegov sekundant ga je potegnil s seboj. Ves je bil strt, ves brez volje.

Z negibnim obrazom je sedel v vozu in strmel pred sebe. Samo enkrat je zgrabivši doktorja za roke vprašal s tresočim se glasom: »Ali je mrtev?«

»Dihal je še,« je bil resen odgovor.

»Ali ni rešitve zanj?«

»Najbrž ne.«

Potem sta spet oba molčala.

Ko sta se pripeljala do doma, se je hotel Rado oprostiti doktorja, a ta je vedel, da ga zdaj ne sme pustiti samega. Zato je šel z njim v njegovo stanovanje.

Tu mu je rano temeljito pregledal in prevezal, nato pa mu skoro s silo vžil v usta kozarec vina in ga prisilil, da je legel.

* Nova pogodba o ljubljanski radijski postaji. Kakor poroča »Slovenec« je bilo med Prosvetno zvezo v Ljubljani in ministrom za pošte podpisana pogodba, ki prepušča rabo ljubljanske radijske postaje Prosvetni zvezi še za nadaljnjih 15 let. Prosvetna zveza je zato prevzela obvezo, da bo v teku 20 mesecev ojačila domžalsko postajo na 20 (zdaj 7) kilovatov, v Mariboru pa zgradila relejno postajo z močjo 4 do 5 kilovatov.

* Kmetijski delavci za Francijo. Odsek za zaščito izseljencev v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje sporoča, da je dovoljeno najemati za Francijo kmetijske delavce na vsem ozemlju naše države. To dovoljenje je dobila Francoska zveza kmetijskih delavcev.

* Velike konjske dirke na Krškem polju. Letošnje konjske dirke, ki bodo v nedeljo 6. avgusta, bodo prekašale, če sodimo po prijavah, vse dozdajšnje. Dirke se udeležijo poleg priznanih dirkačev iz ljutomerskega, brežiškega, šentjernejskega in krškega okraja tudi dirkači iz Karlovca, Zagreba in celo iz Beograda. Če bo lepo vreme, se obeta, da pride na ta dan na Krško polje na tisoče in tisoče ljudi iz bližnje in daljne okolice. Konjske dirke na Krškem polju s kmetjsko veselico so res nekaj, kar želi videti staro in mlado.

* Nakazila za ubožne kraje naj se odpravijo. Minister za trgovino in industrijo Tomić je poslal sarajevskemu Združenju trgovcev, ki se obrnilo nanj v nekaterih važnih gospodarskih zadevah, obširno pismo, v katerem med drugim pravi, da bi se moralo izdajanje brezplačnih nakazil za hrano v siromašne kraje odpraviti in namesto tega odobriti denar za javna dela v teh krajih. Minister je proti tem nakazilom zaradi tega, ker se silno zlorabljajo.

* Gasilci štejejo samo v Sloveniji 960 čet in čez 30.000 članov. Na vsako slovensko občino odpadejo povprečno tri gasilske čete. Vsak 36. Slovenec je gasilec.

* Velika škoda na krompirju. Ponekod na Dravskem polju so povzročili letos črvi kmetovalcem na krompirju veliko škodo. V splošnem računajo, da so črvi požrli ubogim kmetovalcem v prizadetih krajih tretjino letošnjega pridelka.

* Prepovedan slovenski materinski dan. »Koroški Slovenec« poroča, da je pliberški krajevni vodja narodnosocialistične stranke prepovedal slovenski materinski dan v Vo-

grčah. Prepoved navaja razlog, da so materinske proslave pridržane samo narodnosocialistični stranki. Slovenska prosvetna zveza se je nato obrnila na okrajno vodstvo stranke v Velikovcu in prejela tale odgovor: »Pristojnemu krajevnemu vodji stranke je treba nestranske prireditve sicer pravočasno javljati. Krajevni vodja pa ni upravičen, da bi nestranske prireditve prepovedal. Dovoljenja za nestranske prireditve izstavlja okrajno glavarstvo in glavarstvu so tudi pridržane pravice morebitne prepovedi.« — Kljub temu pa se slovenska materinska proslava v Vogrčah ni mogla vršiti.

* Slovensko gasilno društvo v St. Jakobu v Rožu razpuščeno. Društveni komisar za Vzhodno marko (bivšo Avstrijo) je odredil razpust slovenskega gasilnega društva v St. Jakobu v Rožu. Njegovo premoženje bo odsej upravljala občina. Odlok je utemeljen z zakonom o uvedbi občinskih gasilskih čet, odnosno občinske policije. K temu razpustu pripominja »Koroški Slovenec«: »Šentjakobsko slovensko gasilno društvo je bilo med najstarejšimi gasilnimi društvi v deželi. Njegovo delovanje sega celih šest desetletij nazaj. Njegovi člani si štejejo v ponos, da je bilo njegovo delovanje zmerom v občo korist občanov in najširše okolice, v blagor naroda, katerega ime je nosila, in v čast božjo. Biti član slovenske gasilske organizacije je veljalo za moški šentjakobski svet vedno posebno odlikovanje. Naj ostanejo vzorci, katerim je razpuščena organizacija tako zvesto in tako dolgo služila, nezatenjeni še v dolgo bodočnost!«

* Hude posledice suše v Beogradu. Pomanjkanje vode v Beogradu postaja čedalje občutnejše. Celi deli mesta so že od sobote dalje brez vode. Župan Ilić je razkazal novinarjem nove naprave, ki jih grade z vso naglico, da bi čimprej odpravili silnemu pomanjkanju vode. Dela pa bodo trajala najmanj mesec dni. V bolnišnicah in zdraviliščih si pomagajo zdaj tako, da dovažajo vodo v sodih kakor pred 50 leti, ko še sploh ni bilo vodovoda. Neznosna vročina traja dalje. Vedno bolj se množe primeri solnčarice. Strašna suša vlada tudi v pokrajini južno od Beograda.

* Pilot Alojzij Podobnik je umrl. Čitate-ljem je gotovo še v spominu nesreča, ki se je pred štirimi meseci pripetila na ljubljanskem letališču. 28letni mehanik in pilot Lojze Podobnik se je dvignil s klubskim letalom. V višini kakšnih 15 m se je očitno ne-

Tudi doktor sam je čutil veliko tesnobo. Če bo posledica dvoboja smrt, to ne bo moglo ostati prikrito. Poklicali bodo tudi njega na odgovor in bo z ostalimi vred kaznovan.

Tako je poteklo nekaj mučnih ur. Zdajci pa se je oglasil električni zvonček. Oba sta se ustrašila. Ali prinašajo vest o smrti Liparja?

Doktor Dvornik je stopil k vratom. Visoka ženska postava je stala pred stanovanjem. Obraz je imela skrit pod tančico. Po vitki postavi je takoj spoznal gledališko igralko Milko.

»Kako je gospodu Bizjaku?« je vprašala tiho.

Zdravnik ni takoj odgovoril. Ni vedel, kaj naj bi rekel. Ali jo je slutnja nesreče prignala sem? Ali naj ji sploh izda, da se je zgodilo nekaj posebnega? Toda kako naj ji zabrani dostop do Rada, čigar pogled ji mora vse izdati?

Njegov zmeden obraz jo je tako prestrašil, da je omahnila in se je morala nasloniti na steno.

»Bizjak je telesno čisto zdrav,« ji je naglo pojasnil.

»Vi torej veste, da se je dvobojeval?« je vprašal presenečen.

»Ena izmed mojih tovarišic je izvedela za prepir v restavraciji. Ker je bil prepir z oficirjem, je bilo pač lahko uganiti, kakšen bo konec,« je rekla grenko z drgetajočimi ustnicami.

»Zdaj, ko že toliko veste, vam moram vse povedati. Gospod Bizjak je čisto strt in strašno razburjen. Njegov nasprotnik bo najbrž umrl, če že ni mrtev. Morda se bo vam bolje posrečilo potolažiti najinega ubogega prijatelja kakor meni.«

Odprl je vrata in povedel Milko v stanovanje. Potem je zaprl za njima vrata. Zaročenca sta bila sama.

Ko je Rado zaslišal šum ženskega krila, je vzdignil glavo. Za nekaj trenutkov se mu je zdelo, da se je vrnilo vanj življenje. Globoko je zavzdihnil in pogledal v njen blede, sočutni obraz. Toda takoj nato se mu je čelo spet omračilo.

»Ti živiš! Hvala Bogu, da živiš!« je rekla Milka in stopila k postelji.

»Boljša bi bilo, če bi bil mrtev!« je zastokal.

»Ustrelil sem prijatelja... prijatelja!«

Njegov obupni krik ji je šel globoko do srca. Zvest, da je bila ona povod za to nesrečo, je pomenila zanj nekaj tako strašno mučnega, da skoro ni več mislila na tolažbo, temveč na samoobrambo.

»Ah, Rado,« je vzklila. »Ta strašna ljubosumnost, za katero ni bilo nikakega vzroka! Kakor tvoj brat se mi je zdel, in če sem bila prijazna z njim, se je to zgodilo le zaradi tega, ker je bil tvoj prijatelj!«

»Ne muči me!« je zakričal v brezmejni bridkosti. »Zakaj mi nisi tega rekla že sinoči, ko sem te bil prosil za besedo! Da, ti si vsega kriva! Ti si vedela, da me je ljubosumnost premagala kakor huda bolezen, da me je ljubosumnost napravila blaznega! Ženske ste pač takšne: zmerom se smehljate in igrate! To je zdaj krvav konec igre. Zločin... umor!«

»Pomiri se, Rado,« je rekla globoko pretresena od njegovih očitkov. »Razumem te, saj tudi jaz strašno trpim, odkar sem čula grozno vest. Toda nikar si ne delaj tako težke vesti, saj sta oba stala drug proti drugemu. Njegova krogla bi mogla zadeti tudi tebe.

(Dalje prihodnjič)

česa prestrašil, pa je potegnil za napačen vzvod. Letalo se je obrnilo in strmoglavilo na tla. Izpod ruševin so potegnili hudo ranjenega pilota in ga odpeljali v bolnišnico. Podobnik je imel zlomljeni obe nogi, a tudi sicer je bil nevarno poškodovan. Sele te dni je letalec dotrpel.

*** Žrtev materinstva.** Pred kratkim je umrla kot žrtev materinstva ga. Marija Cinkoletova iz Dobruške vasi pri Škocijanu. Pokojna je bila žena nečaka pok. naprednjaka Antona Cinkoleta, ki je županoval škocijanski občini celih 25 let in ki ga je občina za njegove velike zasluge imenovala za častnega člana. Rajnka je bila tiha in mirna žena, ki je vzgajala svojo številno družino z veliko ljubeznijo. Umrla je in zapustila krepko hčerko poleg drugih sedmih otrok. Novorojenko so oddali v Dečji dom kraljice Marije, a z drugimi se bo moral mučiti njih oče. Naj bo skrbni materi lahka zemlja, preostali pa naše sožalje!

*** Smrtna nesreča mladega letalca.** Te dni se je na letališču jeseniškega Aerokluba na Rodinah pri Lescah pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje 16-letnega Janeza Goloba, sina edinega upokojenega gozdarja g. Janeza Goloba v Hrašah pri Lescah. Na letališču na Rodinah se je urilo v jadralnem letanju več mladih oboževalcev tega sodobnega sporta. Golob, ki ni zamudil nobene priložnosti za urjenje, je bil med prvimi na letališču. Po 21 uspešnih vzletih pa se mu je pripetila nezgoda. Zaradi nekoliko preostrega manevriranja je jadralno letalo po približno 80 m dolgem odskoku priletelo na tla in se zarilo v zemljo. Janez Golob je svoje zaskrbljene tovariše potolažil, da mu ni nič hudega. Šel je še sam domov v Hraše. Tudi doma je staršem zatrjeval, da mu ni nič hudega. Oče je poklical zdravnika šele naslednj dan, ko je opazil, da ima sin bolečine. Zdravnik je odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnišnico. Bilo pa je vse zaman. Mladenič je izdihnil zaradi vnetja trebušne mrene.

*** Nevaren požar.** Ogenj je ponoči v Vrbičju upepelil posestniku Podražju Antonu nov kozolec-dvojniki. Ker je bilo poslopje polno sena in žita, je škoda še posebno velika. Gasilci iz St. Jurija in Ponove vasi so obvarovali sosedne zgradbe.

*** Smrtni padec v rudniški jašek.** V bližini Peska pri Bazovici nad Trstom je pred dnevi poljski paznik, 55letni France Fonda iz Bazovice padel v opuščen rudniški jašek, globok 256 m in se ubil. Tržaški jamarji in gasilci so dva dni kasneje dvignili njegove zemске ostanke iz jaska.

*** Požar na Opčinah.** Te dni je nastal požar v hiši Ivana Malalana na Opčinah pri Trstu in se naglo razširil na vse ostrešje, in od tam še na ostrešje gospodarskega poslopja. Iz Trsta so poklicali na pomoč gasilce, ki so ogenj pogasili. Vse ostrešje hiše, ves njen gornji del in gospodarsko poslopje so uničeni.

*** Požar v Vrbičju.** Sredi noči je v Vrbičju zgorel kozolec posestnika Podražja Antona. Gasilci iz St. Jurija in Ponove vasi so požar omejili. Podražji trpi precej škode, ker sta mu zgorela tudi seno in žito. Poleg tega pa poravnava zavarovalnica komaj polovico vrednosti kozolca.

*** Po trinajstem porodu je umrla.** Te dni so izročili mater, zemlji komaj 41-letno Marijo Ledenikovo, rojeno Verdonikovo, od Sv. Križa na Kobanskem. Umrla je po svojem 13. porodu. Otroka so rešili. Pokojnica, ki je sestra člana narodnega gledališča v Mariboru g. Eda Verdonika, se je kot mlada vdova s štirimi otroki drugič omožila z g. Ledenikom iz Kamnice. Od 13. otrok jih 10 živi. V drugem zakonu je rodila devet otrok. Žalujemočim svojem vzorne slovenske matere naše sožalje!

*** Smrtna žrtev kolesarja.** Predzadnjo nede ljo je 28letni Alojz Gliha po nesrečnem naključju povozil nad 50 let staro zasebnico Franciško Zavrlovo. Žena je padla tako nesrečno, da je izdihnila dve uri po nesreči.

*** Smrtna nesreča.** Pred dnevi so našli v strugi Bistrice v Jaršah moško truplo. Orožniki so ugotovili, da je ponesrečenec 18letni Stanislav Perne, sin sedlarja Perneta iz Pre-

serij. Fant se je peljal usodnega dne s kolesom v Dob po ozki stezi ob Bistrici. Na ozki brvi pa je izgubil ravnotežje, omahnil v cementno strugo in si prebil lobanjo za ušesom. Bil je takoj mrtev. Blag mu spomin!

*** Smrten padec.** Posestnik Franc Videmšek v Gaberkah je spravil žito v kozolec. Med delom pa je omahnil in padel tri metre globoko. Padec je bil tako silen, da si je ponesrečenec na treh mestih ranil čreva. Drugi dan so ga le peljali v slovenjegraško bolnišnico, kjer pa je dve uri po operaciji umrl.

*** Najden utopljenec v Krki pri Kandiji.** Te dni so našli v Krki pri Kandiji utopljenca. Potegnili so ga iz vode in ugotovili, da je bil 57letni užitkar Lovrenc Vinšek iz Zmarij, občina Sv. Jernej pri Krškem. Mož je bil malo zmešan, pa je padel po nesreči v vodo in utonil.

*** Zaloigra skrbnega družinskega očeta.** V samostan Pleterje je hodil s svojim sinom Vinšek Lovrenc iz Šmarja pri St. Jerneju. Tudi pred dnevi se je Vinšek odpravil s sinom na delo. Že med potjo pa je mož tožil, da ga glava hudo boli. Tudi v samostanu je Vinšek tožil o svojem glavobolu in samostanski lekarnar br. Bernard je ukrenil potrebno, da so Vinška odpeljali k zdravniku v St. Jernej. Zdravnik dr. Reja je po preskavi odredil prevoz bolnika v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji in ga sam s svojim avtom odpeljal tja. Avto je ustavil pred glavnimi vrati in Vinška vprašal, ali bo lahko sam šel v zavod. Vinšek je to potrdil in izstopil. Vinšek je po izstopu iz avta šel skozi glavna vrata bolnišnice na vrt, kjer je dolgo taval okrog. Na vprašanje usmiljenih bratov, ali bi šel rad v zavod, je Vinšek odgovoril, da tega ne misli. Ker se je ljudem zdel zelo pijan, poznali ga pa niso, so moža pustili pri miru. Vinšek se je nekaj časa vrtel po vrtu, nato pa krenil k posestniku Luznarju, ki ima posestvo tik bolnišnice. Mož je odšel na njivo, kjer je prenašal pleve nekaj časa sem in tja. Potem pa je za siromakom izginila vsaka sled. Te dni so njegovo truplo potegnili iz Krke. Bilo je očitno, da je svoje čbupno dejanje izvršil, ker se mu je bil omračil um. Rajniki je bil zelo skrben gospodar.

*** Ljubezenska žaloigra v Lipovcu.** Šele 20 let stari posestnikov sin Ivan Vrečko iz Lipovca pri Ljubemni je imel nekaj časa ljubezensko razmerje s čedno 17letno šiviljsko vajenka Hedviko Novakovo iz Arclina pri Voiniku, ki se je učila pri šivilji Škerčevci v Celju. Nedavno ponoči sta se sestala in se s kolesoma pripeljala v Lipovec. Na travniku blizu Vrečkove domačije sta pristonila kolesi k drevesu. Nato je izlekel Vrečko samokres in oddal na Novakovo dva strela. Ena krogla je zadela Novakovo v glavo, druga pa v levo roko in se zarila v prsi tik pod srcem. Nato si je nastavil Vrečko samokres na desno senco in sprožil. Krogla mu je prebila senco in izstopila pri levem sencu. Novakova je izdihnila, Vrečka pa so prepeljali jutraj v celjsko bolnišnico, kjer je umrl. Vrečko in Novakova sta zapustila več poslovnih pisem. V enem pismu sporočata željo, da bi ju položili v skupen grob.

*** Bogat posestnik je kradel vino.** Orožniki iz Vinje vasi so aretirali pramožnega posestnika Jožeta Cimermančiča iz Težke vode, ker je vlomil v zidanico posestnika Janeza Brkopa iz iste vasi in ukradel več hektolitrov vina. Pri zaslišanju je Cimermančič priznal še vrsto drugih vlovov in tatvin. Po večini je kradel vino, ki si ga je prisvojil več tisoč litrov. Oবাদbe proti njemu na oblastva kar dežujejo.

*** Ciganka s polnim žepom zlatnine.** Orožniki v Slovenjem Gradu so aretirali 33letno ciganko Amalijo Pesterjevo, ki je v neki trgovini pri zamenjavi 20dinarskega novca ukradla še kovanec za 50 dinarjev. Ob priliki aretacije so našli v cigankinem žepu celo pest raznovrstne zlatnine. Ciganka se je kot pevka klatila po raznih naših mestih, in je verjetno to zlatnino nakradla.

*** Sprejem mladeničev v inženjersko in artilerijsko podoficersko šolo v starosti od 18 do 21. let.** Vsa zadevna pojasnila dobite ust-

no ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 din.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Cenena marelična mezga. Marelice operi in dobro suši na rešetu, nato jih razpolovi, poberi koščice in stehtaj. Na vsako kilo daš pol kile sladkorja. Sladkor potresi po marelicah in puti tako čez noč, da se sladkor stopi. Drugi dan pristavi na slab ogenj, da marelice počasi zavro. Na marelice otisni sok ene limone in naj počasi vro, da se zgostijo. Med kuhanjem pridno mešaj, da se mezga ne prismodi. Ko se je mezga zgostila, a si v dvomu, ali je dosti kuhana, jo daj eno žličico na krožnik. Ko se ta shladi in napravi kožico, se te kožice dotakni s prstom, in če se prsta nič ne prime, je mezga zadosti kuhana. Postavi jo na stran in ko se malo shladi, jo napolni v segrete kozarce. Kozarec pokrij s čisto krpo in pusti do drugega dne, da se shladi, šele nato zaveži s celofanom in shrani.

Višnje za zimo. Pol litra špirta, liter vode in kilo sladkorja deni v večjo kozo kuhat. Kozo prej dobro pomij, da ne bo kaj mastna. Za vkuhanje sadja je najboljša taka posoda, v kateri se ni nikdar nič mastnega kuhalo. Ko zavre, deni kuhat toliko višentj, da v soku lepo plavajo. Ko so dobro prevrele, jih s penovko poberi v skledo in daj spet druge kuhat, tako da jih skuhaš v istem soku pet do šest kil. Ko si vse skuhalo in so se višnje ohladile, jih nadevaj v steklenice. Sok pa kuhaj še eno uro, potem izhladi in mrzlega nalij na višnje. Na vrh dodaj majhno žličico salicila (dobiš ga v vsaki drogeriji) in zaveži s celofanom.

Rabarbura kot kompot. Listnata stebelca rabarbare olup, zreži na koščke, jih prevri v vrelem kropu ter takoj stresi na sito, da se ocedijo. Med tem pa deni v kozo na četrt kile stebelc, pet dek sladkorja, četrt litra vode, košček cimeto ve skorje in limonove lupine. Ko je že nekaj minut vrelo, odstrani cimet in limono ter deni noter pripravljena stebelca. Ko zavro, jih pusti vreti deset minut, nato poberi stebelca v skledo, sok pa še malo kuhaj. Potem pa ga zlij na stebelca, in ko se kompot shladi, daj na mizo. Kompot iz rabarbare zelo pospešuje prebavo in je zlasti za bolnika zelo priporočljiv.

Praktični nasveti

Da preženeš molje iz omar, razprši po omarah, kjer hraniš obleko, nekoliko kapljic terpentina. Ali pa zbrisi stene omar s terpentinom. Terpentinovga duha molji ne prenesajo. Dobra zaščita proti moljem je tudi časopisni papir. Volnene ali suknene reči, ki so posebno v nevarnosti pred molji, dobro zavij v časopisni papir. Vse obleke prezrači v senci. Razobesi jih čez noč v sobo, da se shlade in šele drugi dan jih shrani spet v omaro. Kožuhovino prezrači v senci ali na prepihu in zavij v časopisni papir. Napravi veliko vrečo iz papirja, ki jo zlepi, položi noter kožuhovino in tudi zgoraj vrečo zalapi, pa bodi brez skrbi zaradi moljev.

Sol proti plesni. Če se na klobasah in drugih živilih pokaže plesen, tedaj jih pomaže na površini z gosto slano vodo. Plesen bo izginila takoj in solni kristali, ki se tvorijo, preprečijo tudi za nadalje, da bi se plesen spet naselila na blago.

Sadni soki so zdravilni. Sok iz jabolk je izvrstna, hladilna pijača pri vseh vročinskih boleznih, pri zaprtju, ovira apnenje žil in poživlja kri. Sok iz borovnic je preizkušeno sredstvo pri motnjah v prebavi in pri malokrvnosti. Sok iz robidnic čisti kri in krepi živce. Bezgov sok, uživan sirov, je izvrstno sredstvo proti hripi in pri raznih prehlajenjih. Sok iz ribeza krepi srce, jetra. Razen tega je odlična pijača proti prehlajenju. Grozdni sok se dobro obnese pri putiki, protinu in živčnih boleznih.

Oglašujte v »Domovini«

Že petič si je Ljubljanski Sokol priboril kraljev meč

V soboto in nedeljo so se vršile v Zagrebu sokolske tekme za meč kralja Aleksandra I. Nastopilo je pet vrst. Uspehi so bili nastopni:

1. Ljubljanski Sokol 551.39 točke (87.52 odstotka); 2. Sokol Beograd 537.21 (85.27); 3. Sokol Zagreb 522.72 (82.97); 4. Sokol Celje 470.04 (74.60); 5. Ljubljanski Sokol (druga vrsta z dvema bratoma od Sokola II) 427.58 (67.86). Kot posamezniki so dosegli: 1. Budja Josip (Beograd) 92.79 točke, 2. Gregorka Boris (Ljubljana) 92.06, 3. Forte Miroslav (Ljubljana) 88.08, 4. Mihočinovića Rade (Beograd) 87.66, 5. Zupančič Neli (Ljubljana) 87.23, 6. Longika Miroslav (Ljubljana) 86.04, 7. Vukičević Petar (Zagreb) 85.54, 8. Grilec Komrad (Celje) 85.49, 9. Strgar Miloš (Beograd) 85.42, 10. Stavbe Ivan (Celje) 85.34, 11. dr. Pustišek Ivo (Ljubljana) 84.39, 12. inž. Jarošević Djordje (Beograd) 84.35, 13. Antosiewicz (Ljubljana) 84.09, 14. Slapar Bojoslav (Zagreb) 84.07, 15. Slanina Edo (Ljubljana) 83.79, Jelić Drago (Zagreb) 83.10, 17. Norbert Bela (Beograd) 81.96, 18. Skrbinšek Miloš (Ljubljana) 81.44, 19. Znidaršič Ivo (Zagreb) 81.39, 20. Boltižar Stjepan (Zagreb) 81.29 in ostali.

Zmagala je vrsta Ljubljanskega Sokola, ki si je tako petič priboril kraljev meč.

Meč je dragoceno umetniško delo. Na njegovem rezilu je torej že petkrat vrezano ime zmagovalca, to je Ljubljanskega Sokola, kar je dokaz, da Slovenci še vedno prednjačimo v telovadbi, dasi so nam Beograjčani in Zagrebčani že tesno za petami.

Prvo vrsto, ki je to pot tekmovala za Aleksandrov meč, so sestavljali bratje Antosiewicz Edo, Forte Miro, Gregorka Boris, Longika Miro, dr. Pustišek Ivko, Slanina Edo, Skrbinšek Miloš in Zupančič Neli.

V nedeljo je bila na sokolskem stadionu v Zagrebu svečana izročitev kraljevega meča zmagovalni vrsti. Izročitvene slovesnosti se je udeležil zastopnik N. Vel. kralja artiljerijski polkovnik Fran Pogačar, ki sta ga pri vodu v stadion sprejela namestnik starešine Sokola kraljevine Jugoslavije dr. Oto Gavrančič in vodja tekmovalca namestnik zveznega načelnika inž. Vojislav Pajić. Spremila sta ga pred glavno tribuno, kjer so bili zbrani tekmovalci in sodniki. Tam ga je pozdravil inž. Pajić in razglasil izide naglašujoč, da je zmagala vrsta Ljubljanskega Sokola, ki naj ji zastopnik Nj. Vel. kralja izroči meč kralja Aleksandra. Polkovnik Pogačar je najprej izročil meč dr. Gavrančiču, ta pa vodji tekmovalca inž. Pajiću, ki ga je s primernim nagovorom dal vodniku vrste br. Neliju Zupančiču.

Zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Pogačar je podal roko vsem članom zmagovalne vrste. Lepa svečanost je bila zaključena z državno in sokolsko himno, s pozdravom državni zastavi in mimohodom.

Zvečer v nedeljo je številno ljubljansko občinstvo priredilo vrnitvi se zmagovalcem na postaji izredno svečan sprejem. Z železničarsko godbo na čelu so Sokoli krenili v mesto viharno pozdravljani od občinstva in obsipani s cvetjem.

glašal delo, ki ga je opravljala četa v najlepši slogi vzorno skozi 30 let.

Popoldne je bil nastop s kongresnimi prostimi vajami. Zatem pa se je razvila izvrstno obiskana ljudska veselica s tombolo. Središka sokolska godba je ra s svojim izvrstnim igranjem dala vsej prireditvi primerno razpoloženje. Četi čestitamo k lepemu jubileju.

Obrtniška tombola

Kranj, julija

Priprave za veliko obrtniško tombolo, ki bo 6. avgusta v Kranju, so v polnem teku. Zdaj se je število glavnih dobitkov povečalo že na 30 tombol v skupni vrednosti preko 100.000 din. Vsi obrtniki so se vnaprej zavezali, da bodo izdelali res prvovrstne in solidne izdelke in najboljšega materiala.

Razstava dobitkov bo otvorjena v petek 29. julija v gimnazijski telovadnici in tam bo imel vsakdo priliko videti odlične izdelke domačih rok. Med glavnimi dobitki je najlepša kompletna spalnica s posteljnino iz kavkaškega lesa, dalje kompletna jedilnica iz palisandra, potem še ena spalnica iz orehove in kompletne opreme za kmečko sobo, otroško sobo, dekliško sobo in kuhinjo. Sportni voz, elektromotor, kolesa, radio, šivalni stroji in ostali dobitki predstavljajo veliko vrednost.

Istotako tudi činkvini ne zaostajajo dosti za tombolami, saj je med njimi že zdaj osem električnih likalnikov in še veliko število enakovrednih dobitkov.

Vseh dobitkov bo preko 500 in zato ni čudno, da zaradi dragocenih dobitkov vlada po vsej Gorenjski veliko zanimanje in ljudje že z nestrpnostjo pričakujejo dne, ko jim bo lahko sreča naklonila dragocen dobiček. Tablice za tombolo se dobe v vseh krajih na Gorenjskem.

Roparski napad na gostilno

Slovenj. Gradec, v juliju.

V Borovnikovo gostilno na samotnem hribčku blizu Slovenjega Gradca je bil v noči na nedeljo izvršen roparski napad. Gostilno vodi vdova Antonija Pečolarjeva. Pred leti ji je umrl mož in gospodarstvo izročil sinu. Kmalu za očetom je pa umrl še sin in zapustil ženo z dvema otrokoma. Tako sta ostali pri hiši sami vdovi. Vdovama pomagata pri delu dekla in hlapec, ki sta spala v stranskem poslopju, vdovi z otrokoma pa v gostilniškem vsaka v svoji sobi.

V soboto so legli kakor po navadi k počitku. Priletela Antonija Pečolarjeva dolgo ni mogla zaspiti. Opolnoči je naenkrat opazila pred oknom svoje sobe luč. Vsa prestrašena je odhitela skozi kuhinjo v drugo sobo klicat snaho Terezijo. Ker se je pa prav ta čas pripravljala k nevihti, je Terezija mislila, da je bilo staro ženo strah bliskanja, pa jo je potolažila. Komaj pa se je stara žena vrnila v svojo sobo, je zaslišala razbijanje šip na svojem oknu. V naslednjem trenutku so že vdrl v sobo trije roparji, oboroženi z lovsko puško in noži. Prestrašeni ženi so zaklicali: »Denar ali življenje!»

Pečolarjeva se je roparjev tako ustrašila, da niti krikniti ni mogla. Roparji so ji grozili nekaj časa z noži, potem je pa eden začel streljati vanjo. Prva krogla se je zarila v vrata, druga pa jo je oplazila po glavi. Vendar se ji je pa posrečilo zbežati skozi vrata v kuhinjo in od tod v stajo. Med streljanjem in kričanjem je Terezija še pravočasno pobegnila k dekli v gospodarsko poslopje. Ko je hlapec zaslišal strele, je prišel gledat, kaj se je zgodilo. Ko je opazil roparje, je odhitel po orožnike. V bližini hiše je pa nekdo zakričal nad njim, kam tako hiti in ga udaril po roki. Tam sta namreč stala na straži dva roparja.

Ta čas so roparji v hiši vse premetali. Ko so videli, da prihajajo orožniki, so pobegnili. Odnesli so okoli 1500 dinarjev, uro, perilo, dežnik in še marsikaj. Orožniki so jih takoj začeli zasledovati.

Kako se boriš proti vročini in žeji

Letos imamo hudo vročino, a kakor hitro nastopi malo močnejši dež, se ozračje nenavadno močno ohladi. Vročina, ki smo jo imeli te dni, je bila takšna, da je vse iskalo zavetja pred njo. Kakor si človek preganja mrz, tako se tudi vročini ustavlja. Toda proti vročini se ljudje navadno zelo nerodno borijo. V pasjih dneh odprta okna pomenijo samo prezračevanje, ne pa ohladike prostorov. Kdor hoče imeti prostore tudi podnevi hladne, mora okna odpreti pozno ponoči, podnevi pa jih mora zapreti in zagniti, da je znotraj v sobah skoro somrak. Nevarno je, odpreti takoj zvečer okna, ko se naredi luč, ker bo kmalu po vsej sobi brnel raznovrsten mrčes, ki ti bo nadležen gost še pozno v noč. Sploh je poleti odpiranje oken zvezano z vhaanjem mrčesa, proti kateremu je še najboljši način, kakor ga poznajo pri nas na deželi: zjutraj pripreš okna, med polkni, zavesami ali kjerkoli pa pustiš ozko špranjo, skozi katero sonce postrani sije v notranjost prostorov. Vse muhe in ostali mrčes se bodo usmerili proti temu svetlemu žaru in pri odprtini posmukali ven na sonce.

Posebno je mrčesu odvraten duh po paradižniku. Vrsta paradižnikov na oknu muhe in mušice zadržuje, grm paradižnika pod ku-

hinjskim oknom jih odganja.

Nekateri ljudje se poleti radi postavljajo v preprih, kjerkoli le morejo, da se ohladi. Toda hlajenje na prepihu ima hude posledice, če ne takoj, pa v poznejših letih v obliki trganja v sklepih, revmatizmu, nagnjenosti k prehladu in podobnega. Do dvajsetega leta je malo ljudi revmatičnih, pridejo pa stara leta in mladostna lahkomišelnost začne terjati svoje plačilo. Prepriha se torej izogibljivi! Prav tako ne kaže zaradi poletne vročine izpreminjati želodec v pokopališče piva in mrzlih pljač, ker vse to zakrivlja le močnejše potenje, ohlajenje pa je večkrat treba plačati s prehladom želodca in črevesja. Najbolj si žejo ugasiš s toplo pijačo, čeprav se to čuje nekoliko čudno. Izvrstno sredstvo za žejo in ohladičev je tudi voda, v kateri se je namakal pelin. Delavci na polju si v teh dneh radi tolažijo žejo s pelinovo vodo, ker bolj pogasi žejo kakor celi sodi piva. Posteljo si ohladiš, če pod rjuho ali prevleko vzglavlja položiš usnje.

Kdor ima led, si lahko z njim hladi sobo. Posoda ledu v sobi da najlepši hlad. Toda če bo posoda odprta, bo led kmalu splahnel. Zato ga je treba pokriti ali pa zaviti v olno, ker se v volni dalje časa ohrani in hladi sobo.

tilo tudi nad 100 uniformiranih gasilcev iz drugih čet.

Dopoldne se je vršila na Švefinskem griču pred mašo blagoslovitev prapora, katerega je kumoval g. Ivan Rajh, kmet iz Mihalovcev. Nato je bilo slavnostno zborovanje v tukajšnji dvorani. Zbor je vodil predsednik čete g. Lovro Petovar, slavnostni govor pa je imel šolski upravitelj g. Peter Kociper. Starešina župe g. Musek je v imenu zajednice in župe čestital četi in 14 gasilcem razdelil odlikovanja za 30, 20, 15 in 10 let gasilskega delovanja. V imenu kongresnega odbora pa je pozdravil domače gasilce in goste g. Ivanc in z laskavimi besedami na-

Iz naših krajev

30 letnica ivanjkovske gasilske čete

Ivanjkovci, julija.

Na praznik sv. Petra in Pavla je slavila tukajšnja gasilska četa 30letnico in razvila svoj društveni prapor. Vršil se je tudi delni let ptujske župe, tako da je to slavje pose-

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

»Ali pa se kesa zaradi žrtev, ki jih ima na duši?... Pečejo ga...«

Niso ga morile. Niti menil se ni zanje. Bile so mu samo sredstvo, da je na njih skušal sebe pozabljati.

Sel je iz sobe in po dolgi veži v prvo nadstropje. Nehote se mu je usmerila noga proti Zorini sobi. Nekaj ga je prišlo, da bi stopil k njej. Bolna je. Teh besed se je spomnil. Zaskrbelo ga je, da ni kaj hudega.

»Bolje je, da grem,« si je rekel in v bolesti zaškripal z zobmi. »Bolje je...«

Takrat je obstal pred njenimi vrati. Strah mu je prišel v srce in ga prikoval k tlom. Že je hotel seči po kljuki, iztegnil je roko, toda omahnila mu je.

»Ne, ne...«

Pobesil je glavo in se obrnil. In zavil je v drugo nadstropje, kjer je imel sobo šofer.

Vstani!

Potrkal je trdno na vrata, da je šofer planil pokonci.

»Obleci se, odpeljeva se še pred solncem.«

Šofer je nejevoljno pogledal proti vratom in zagodrnjal v sebe:

»Tu ne ostanem več. Nobeno noč nimam miru.«

»Kaj še nisi napravljen?«

Kregar je nejevoljno pritisnil na kljuko in stopil na prag.

»Tak obrni se vendar.«

Jezno je pogledal šoferja, da je izgubil ves pogum.

»Tako!«

Nekaj minut nato je avto že vozil po beli cesti.

Osemindvajseto poglavje

ZA DNEVNIKOM

Ko je Zora zjutraj vstala, so ji prinesli obvestilo, ki ga je bil Kregar pustil za njo. Malomarno ga je prečitala in rahel nasmešek ji je preletel obraz. Kar naenkrat se ji je zazdelo, da se podirajo ovire, ki so ji ves čas kljubovale. Kregar ni mogel izbrati pametnejšega časa za odhod, kakor te dni, ko se je pripravljala na odločilni udarec, ki ga naj razkrinka.

Vse dopoldne je premišljala, kako bi prišla do usodnega dnevnika, ki ga je tako dolgo iskala. Vedela je, da je zaklenjen v blagajni, toda kako priti do ključa? Ta misel jo je neprestano mučila in ni se mogla domisliti nobenega izhoda.

Za vsak slučaj je obvestila Vinka, da pride prihodnje dni v Ljubljano in da gre od tam domov. Isto je pisala tudi Veri.

Da bi imela čim manj ljudi, ki bi jo opazovali, je poslala na dopust večino služabnikov, predvsem one, ki so se ji zdeli sumljivi in le preveč vdani Kregarju. Tako so ostali v hiši le trije ljudje.

Takoj je hotela iti na delo. Strežnico je poslala z Markom na izprehod, hlapcu je naročila, naj se odpelje v Ljubljano iskat nekaj reči, bolj ali manj potrebnih, sluga pa je moral nesti pisma na pošto. Tako ni bilo več nikogar, ki bi jo mogel opazovati.

Šla je v Kregarjevo delovno sobo in jela oprezno stikati povsod, kjer se ji je zdelo, da bi utegnila kaj najti. Prebrskala je vse odprte predale pisalne mize, toda razen nekaj računov in drugi stvari, ki je niso zanimale, ni našla ničesar. Mali predali pa so bili vsi zaklenjeni in tako je bil ves njen trud zaman.

Prebrskala je omaro za knjige in nekaj polic, a nikjer ni bilo nič. Misel, da se ji naklep ne bo posrečil, jo je grizla. Ni vedela, kaj naj stori. Že je hotela oditi, toda nekaj jo je še neprestano vleklo nazaj k pisalni mizi, kakor bi ji bil skrivnostni glas šepetal, da je tam rešitev uganke. Vsi predali, ki niso bili zaklenjeni, so bili na stežaj odprti, a nikjer nič. Niti sledu po tem ali onem, kar bi jo zanimalo.

Opri se je z roko ob rob pisalne mize in jela razmišljati. Kaj ji še preostane? Kaj naj še stori? Kako naj nadaljuje začeto delo? Nenadoma se ji je zazdelo, da stoji kakor drobna mravljica pred orjakom. Zdrobiti ga hoče v tla, pa je tako majhna, da ga niti vsega ne obseže z očmi. Pomislila je, kaj vse bi utegnilo biti v Kregarjevem dnevniku, ki ga išče. Koliko si bo lahko z njim pomagala. Prepričana je bila, da je Kregar v njem popisal vse svoje grehe, ki jih ni nikomur odkril. Zakaj bi sicer svoj dnevnik tako skrival? Posebno pred njo, ki se ni nikdar vtikala v njegove trgovske posle.

Nje, ki je moja žena, ki mi je več kakor vsi milijoni, ves svet, slednje vlakence mojega bitja, si nisem mogel pridobiti.

Za njo sem delal. Misli sem, da jo bodo milijoni privabili k meni, da bo v njih in v razkošju pozabila trenutek, ki je bil zame najbolj usoden, trenutek, ko se je srečala z njim, ki mu je dala vse, tudi otroka. To sem mislil, bedak!

Ni ga pozabila. Čutim to, vidim to. Ni ga njenega pogleda, ki ne bi tega razkril, ni je besedice iz njenih ust, ki bi to zamolčala.

Nocoj je bila spet noč, kakor jih je sto in sto, vredna dneva, ki je bil pred njo. Zvečer je prišel tujec, prijatelj prejšnjega lastnika graščine. Kje je čul vse to, kar mi je rekel, kje je vir grožnjam, ki mi jih je vrgel v obraz? Ali je bil res sam priča tistega dogodka?

Ne verjamem. Če bi bil res, bi bil govoril drugače bi bil povedal resnico. Ne morem verjeti in tudi če bi lahko, ne bi hotel.

Morda je spet moj zli duh vmes?

In ponoči, takrat me je obiskal on, ki je bil njej namenjen. Vso noč je bil pri meni. Vso noč mi je očital. Njegove rane so me žgale kakor razbeljeno jeklo. Njegov obraz mi je očital, oči so strmele vame kakor oči mrliča.

Ali je res mrtev? Vprašanje, ki sem si ga že tolikrat zastavil. Vselej me strese, kadar se spomnim trenutka, ko sem segel v njegov žep in mu vzel tisto sliko, ko sem mu razklenil krvave prste in iz njih iztrgal pismo, ki mi je povedalo vse, kar sem hotel takrat vedeti.

Zdaj leži ta slika v predalu in ne upam se je pogledati, ne prebrati besed, ki so na njej napisane. Zdaj je pismo v peči. Zgorelo je, ni ga več, ni več krvi, ki se je na njem lepila, ničesar več, kakor bi bilo vse izginilo. Ko bi mogel tako še izginiti spomin...

Kaj so vsi grehi, ki so prišli potem? Kaj so vse muke proti tistemu trenutku, ko se je začelo moje življenje, tako, kakor je zdaj?

Ali je mrtev? Ali še živi? Kdo ve? Ko smo se vrnili, ga ni več bilo. Kam je izginil in njegov sluga z njim? Ali se še kdaj vrne, da se maščuje nad menoj, da izvrši pravico in vzame sebi to, kar je njegovega in kar sem mu ukradel?

Kdo ve? Bojim se...

In skoraj vsako noč pride k meni. Ves krvav, ranjen, očitajoč, grozeč...

Zora je nehala čitati. Velike odločne črke, ki so ji povedale toliko reči, ki jih doslej niti slutila ni, so se zamešale pred njenimi očmi.

Ni mogla več.

Položila je knjigo na posteljo in bolesten vzdih se ji je izvil iz prs.

Ali je vse to res? Ali niso samo prazne besede, ki jo hočejo preslepariti? Ne, ne, tisočkrat ne! Saj ni mogoče. Resnica je. Dobro je to čutila.

Ves popoldan ni prišla iz sobe. Tudi večerjala je tam. Sele, ko je noč legla na zemljo in je Marko že spal, je vstala.

Zdaj je vedela za vsebino dnevnika, vedela je tudi, da si z njim ne more dosti pomagati. Vse, kar je v njem čitala, je bilo pisano tako, da ni povedalo nič gotovega. Naj-

bolj jo je zanimal tisti skrivnostni neznanec, ki ga je Kregar nekajkrat omenil kot povzročitelja vseh svojih zločinov. Toda imena ni mogla odkriti. Prav zato je hotela čimprej oditi v Ljubljano in se sestati z Vinkom — morda bo on kaj zvedel.

V veži je bilo že temno, prav tako tudi v veliki sobi pred Kregarjevim kabinetom. Ni se domislila, da bi prižgala luč. Predobro je poznala slednji koteček. Ko je stala pred vrati kabineta delovne sobe, se je za trenutek pomišljala. Ali naj vstopi ali naj ostane zunaj? Neprijeten občutek ji je zgrabil srce. Ni povedala, odkod prihaja, toda podzvestno je čutila, da ne bo nič dobrega. Vendar je pritisnila na kljuko in odprla vrata.

Prižgala je luč in pogledala po kabinetu. Vse je bilo kakor je prej pustila. Naglo je stopila k pisalni mizi in poiskala mali predaleček, kjer je bil skrit ključ blagajne. Za trenutek je pogledala sliko, ki je bila v njem skrita, potem pa je odprla blagajno.

Neprijeten hlad ji je puhnil nasproti. Hlad po mrzlem denarju, ki ga je tako sovražila. Z mrzlično kretnjo je odrinila kup bankovcev in skrla za njim možev dnevnik. Potem je vrata blagajne naglo zaprla.

Rezko je zaškripala ključavnica.

Tedaj pa se je hlastno obrnila. Zazdelo se ji je, da čuje neki šum. Pogledala je po sobi. Nikjer nič. Potem pa se ji je pogled ustavil na oknu, ki je bilo zaprto in zagrnjeno. V soju luči, ki je svetila s ceste, je videla na zavesi obris moške glave. Kriknila je in skočila k oknu. Z drhtečo roko ga je odprla in pogledala po stezi, ki se je vila med grmovjem na cesto. Videla je neznanega človeka, ki je bežal po njej.

Strah ji je stisnil srce. Zavedala se je, da je izdana, da bo mož zvedel, kaj je naredila.

Naglo je vrgla ključ nazaj v predaleček in zbežala iz kabineta. Niti luči ni utrnila za seboj. Bežala je po veliki sobi, skozi vežo, v svojo spalnico. Tam se je vrgla na posteljo. Vročično so se ji podile misli po glavi. Čutila je, da ji ostane samo še eno — pobegniti od tod, tiho in naglo, da nihče ne bo vedel, kdaj in kam.

Poklicala je postrežnico, o kateri je vedela, da ji je vdana in da je ne bo izdala. Naročila ji je, naj zbere vse njene reči in jih pripravi za potovanje. Sama je pa sedla za mizo in jela pisati pismo, ki ga je namenila svojemu možu.

Ko je drugo jutro posvetilo solnce, Zore ni bilo več v graščini.

Vinko se je zelo začudil, ko so ga zjutraj prej zbudili kakor sicer in mu povedali, da želi z njim govoriti neznana gospa z otrokom. Takoj je vedel, da mora to biti Zora z Markom. Naglo se je oblekel in jo šel pozdravit.

»Ali se nič ne čudite, da me vidite tako zgodaj?« mu je dejala Zora s trudnim nasmehom.

»Skoraj bi tako rekel,« je veselo vzkliknil Vinko. »Kako, da me niste o svojem prihodu prej obvestili?«

»Nisem utegnila,« mu je rekla. »Sicer sem vam včeraj pisala, toda mojega pisma še niste mogli dobiti.«

Sedla je na stol, ki ji ga je Vinko ponudil, potem pa mu je rekla:

»Nikar se ne ustrašite. Povedati vam moram, da je zdaj prišel čas, ko vas moram prositi pomoči. Danes sem pobegnila od moža. Saj me ne boste odpodili?«

»Ne,« je prijazno odvrnil Vinko. »Vera mi je vse povedala. Soba v najini mali hišici, ki sva jo namenila vam, čaka. Kako, da ste se tako kmalu odločili?«

V kratkih besedah mu je povedala vse dogodke zadnjih dni, povedala mu je, da je dobila možev dnevnik in vse, kar je v njem našla.

Vinko jo je napeto poslušal. Polagoma ga je jelo zanimati. Ko ji je prvič obljubil pomoč, se je bil za to odločil na prošnjo svoje zaročenke, zdaj pa se je jel za Kregarja in njegove posle zanimati tudi iz neke notranje potrebe, iz nekega veselja do razkrivanja neznanih reči. Spomnil se je, kako je časih rad bral detektivske istorije. Zdaj je postal sam kos detektiva.

(Dalje)

POZOR NA PRILOŽENE POLOŽNICE!

V tej številki so priložene položnice vsem naročnikom v tuzemstvu, ker je bila od več strani izražena želja, da jih vnovič priložimo. Položnice dobe vsi naročniki, tudi oni, ki so naročnino že plačali, zato naj jih ti shranijo za prihodnjo priliko, ko jim bo naročnina potekla ali naj jih izroče prijateljem, ki niso še naročeni, z vabilom, da se odslej tudi oni naroče. Kdor pa od naročnikov nima še za letošnje naročnine popolnoma plačane, naj zdaj brez odlašanja plača. Naročnina je malenkostna, 36 din za 52 številke v letu, vsota, ki jo pri dobri volji vsak naročnik lahko odšteje. Za neplačnike bomo uvedli iztirjanje po poštneemu slu, kar jim bo naprtilo stroške. Zato prosimo: Spomnite se preljube »Domovine« in poravnajte naročnino, ko imate položnice doma.

Uprava »Domovine«

Kako se je pred 25 leti začela svetovna vojna

Preteklo nedeljo je preteklo 25 let, ko je avstroogrski poslanik v Beogradu baron Giesl izročil zastopniku odsotnega ministrskega predsednika Pašića, finančnemu ministru Pačuju avstro-ogrski ultimatum. Bilo je to v četrtek 23. julija l. 1914. ob 18 uri. Ultimatum je trdil, da je bil atentat na avstro-ogrškega prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Sarajevu zasnovan v Beogradu in da so bile vanj vmešane srbske uradne osebnosti. Zahteval je zato od srbske vlade, da v svojih »Službenih novinah« z dne 26. julija objavi svečano izjavo, v kateri bi obsojala vsako delovanje proti avstro-ogrski monarhiji, obžalovala, da so se srbski oficirji in uradniki udeleževali tega delovanja in slovesno razglasila, da obsoja vsak poskus vmešavanja v usodo prebivalstva kateregakoli dela Avstro-ogrške. Razen tega bi morala srbska vlada obljubiti, da bo z vso strogo stjo postopala proti vsem osebam, ki bi taka dejanja zagrešile. V ultimatu je bilo srbski vladi predpisano besedilo te izjave. Nadalje je postavila Avstro-ogrška deset zahtev, ki so povsem določeno predpisovale srbski vladi postopke pri zatiranju jugoslovenskega delovanja ter terjale, naj v Srbiji sodelujejo tudi zastopniki avstrijske vlade pri zatiranju gibanja proti habsburški monarhiji.

Avstrijski ultimatum je v vsej Evropi izzval veliko razburjenje. Celo v Berlinu so ga smatrali za pretiranega. V Beogradu se je še isti večer sestal kronski svet pod predsedstvom takratnega regenta prestolonaslednika Aleksandra. Ultimatum je zahteval odgovor do

sobote 25. julija ob 18. uri. Splošen vtisk je bil, da ga Srbija ne more sprejeti, saj je bil naperjen proti osnovnim pravicam samostojne države. Izkazalo se je pozneje, da je bil ultimatum nalašč sestavljen tako, da bi ga Srbija ne sprejela. Avstrijski poslanik v Beogradu je imel že v naprej navodila, da srbski odgovor proglasi za nezadosten.

Na Dunaju so se vdajali otročjim računom da bodo s kratko vojno prisilili Srbijo k popolni predaji, zatrti njeno neodvisnost in s tem tudi vsa stremeljenja južnih Slovanov v Avstro-ogrski po svobodi in zedinjenju. Mislili so, da bo Evropa vse to le gledala od strani...

V tistih napetih dnevih je »Slovenski Narod« še pred ultimatom svaril Dunaj pred tako politiko obračunavanja. Poudarjal je, da izid sarajevske preiskave javnosti ni znan in da že zato postopanje dunajske vlade zbuja pomisleke. Ako je Srbija res kriva, potem zahtevajo avstrijski narodi, da se jim predložijo dokazi. »Prav mi Jugoslovani imamo največjo pravico vedeti, ali gre za pravično reč ali pa je sarajevski zločin za naše (avstrijske) državljane le politična prilika, ki jim je povod za njihovo gonjo proti političnim nasprotnikom«, je takrat med drugim izjavjal »Slovenski Narod« in izrazil prepričanje, »da je mirna razrešitev krize mogoča, ako jo le hočejo dunajski odgovorni državniki.«

Kakor vemo, se takrat Avstro-ogrška ni brigala za svarilne glasove in je razglasila mobilizacijo.

× **Preprečena nesreča v belgijskem rudniku.** Nedavno noč je požar uničil električni kabel, ki je dajal tok rudniku Lumburg ob Mezi. Ker je bila zaradi tega prekinjena struja, je ostalo v rudniku 1200 rudarjev, ki niso mogli ven, ker dvigalne priprave niso delovale. Ravnateljstvo rudnika je storilo vse, da bi rešilo delavce. Naposled se je posrečilo obnoviti električno zvezo. Vse naprave so spet delovale in v nekaj urah so rudarje rešili. Nekateri so bili že tako onemogli, da so jih morali spraviti v bolnišnico.

× **Usoda bivših avstrijskih politikov.** »Baseler Nachrichten« poročajo, da je bivši avstrijski kancelar dr. Schuschnigg zaprt na Dunaju. V kratkem pa se je preselil v neko manjše mesto v notranjosti Nemčije, kjer se bo lahko svobodno gibal, vendar pa mesta ne bo smel zapustiti. Na enak način je konfiniran tudi bivši dunajski policijski direktor in poznejši minister Skubl, ki je nastanjen v Halleju. Eden izmed najtesnejših Schuschniggovih zaupnikov baron Bergmann je konfiniran v Weimarju. Bivši dunajski župan dr. Schmitz in polkovnik Adam pa sta še vedno v koncentracijskem taborišču v Dachau.

× **Velikanski kanal v Rusiji.** Francoski listi poročajo, da bodo letos v avgustu pričeli graditi tako zvani veliki ferganski kanal v po-

krajini Uzbekistanu v Rusiji. Kanal bo služil v glavnem namakanju ferganskih dolin, ki se bodo v razsežnosti okoli 500.000 ha izrabljale za pridelovanje bombaža. Pri gradbenem delu bo zaposlenih 16.000 moških in 10.000 ženskih delovnih moči, razen tega pa še okoli 2000 inženierjev in tehnikov.

× **Novi lamaistični papež šteje pet let.** Po petletnem iskanju so tibetanski menihi v neki zakotni vasi našli petletnega dečka, ki bo postal štirinajsti dalaj lama, vladar Tibeta in vodja več 100 milijonov lamaistov, ki živijo po vsej Mongoliji in na Kitajskem. Po predpisih lamaistov lahko postane novi dalaj lama samo deček, ki se rodi tisti trenutek, ko stari dalaj lama umrje. Otroka so našli v pokrajini Kokonorju. Otrok je zdaj v spremstvu menihov in posebnega odposlanceva na poti v Laso. Prejšnji dalaj lama je umrl v decembru l. 1933. Lamaisti verujejo, da se duh pokojnika preseli v telo otroka, ki se rodi v trenutku njegove smrti.

× **Ruska vojna mornarica.** O ruski vojni mornarici so v Moskvi objavili prve podrobnejše podatke. 24. t. m. je bil namreč dan vojne mornarice in ob tej priliki je ljudski poverjenik za gradnjo vojnih ladij Tevosjan izjavil, da je ruska vlada v teku obeh petletk zgradila štirikrat toliko ladij s trikrat toliko tonaže, kolikor carska vladavina v zadnjih desetih letih pred svetovno vojno. Ker so takrat zgradili skupaj 120 ladij z

286.000 tonami, se da izračunati, da se je rusko vojno brodogradništvo v zadnjih desetih letih pomnožilo za okroglo 480 ladij z 858.000 tonami. Ruske podmornice, je dejal Tevosjan, so čisto sposobne, da doprinejejo tako v Vzhodnem morju, kakor v Črnem morju, v Severnem Ledenem morju in predvsem na Daljnem vzhodu svoj del k obrambi dežele.

× **Strašno neurje v Franciji.** V ponedeljek zjutraj je v raznih pokrajinah Francije nastalo silno neurje, ki je povzročilo velikansko škodo. V Savoiji in vzhodnem delu Francije je padala debela toča. V nekaterih vaseh je poškodovanih mnogo hiš. V Chamonijski je bil silen vihar, ki je ruval drevesa s koreninami vred. Na mnogih krajih je onemogočeno vsak promet. Pokvarjenih in porušenihih je mnogo električnih in telefonskih napeljav. V južnem delu Francije so silno trpeli vinogradi in tobačni nasadi.

× **Bombe na saharški pesek.** Ker na britanskih otokih ni kraja, kjer bi lahko preizkušali nove 500 kilogramske bombe za letala, ne da bi ogražali ljudi, je francoska vlada ponudila angleški vladi za ta namen Saharo. Angleška letala bi svoje vaje imela skupaj s francoskimi.

× **Kanarček je rešil banko.** V velikem poslopiju Kolonijalne banke v Melbourneu v Avstraliji je nastal požar in v najvišjem nadstropju so mnogi ljudje mirno spali, ne da bi slutili nevarnost. Nenadno jih je zbudil nenavaden vrišč. Bil je kanarček, ki je vreščal na način, kakršnega pri malem ptičku niso bili navajeni. Ljudje, ki jih je to vreščanje zbudilo, so postali pozorni na nevarnost in se rešili. Hitro so poskrbeli tudi za to, da so gasilci pravočasno ustavili požar, ki bi sicer uničil vse poslopije.

× **Vas s samimi ženskami.** V Sibiriji so odkrili vas, ki šteje skoro dva tisoč ljudi, in sicer samih žensk. Pred dvaindvajsetimi leti, ko se je za Rusijo končala svetovna vojna, so ženske sovražno sprejele moške, ki so se vrnil z bojišča in jih napodile, češ da so se med njihovo odsotnostjo naučile vseh del, ki so jih prej vršili moški. Najbojevitejša izmed teh vaških amaconk se je razglasila za poglavarko vasi in je ostale ženske prepričala, da moških v vasi ni več treba.

× **Vsak dan jemo srebro.** Seveda ne vsi, temveč samo tisti, ki solimo jedi z morsko soljo. V tej je namreč malo srebra. Morska sol pa je sicer zelo zdrava, če seveda ne soliš v pretirani množini z njo jedi.

× **3000 let stari prstni odtiski.** V Tutankamonomem grobu v Egiptu so na raznih predmetih odkrili tudi prstne odtiske, ki so stari okrog 3000 let. Že prej so zgodovinarji domnevali, da so v grob bogatega faraona kmalu po njegovem pogrebu vdrli tatovi in od nesli mnogo dragocenosti. Na posodah za olje in mazila je zdaj britanski muzej odkril njihove prstne odtiske, ki so še dobro ohranjeni. Na podlagi teh odtiskov so strokovnjaki obnovili ves potek vloma in britanski muzej ima ves načrt, kako so puščavski roparji vdrli v piramido, ki je bila zanje prava trdnjava.

Naši na tujem

Poseben vlak vestfalskih Slovencev, ki odpotujejo na obisk domovine, se odpelje 2. avgusta ob 11.22 iz Alten-Essena. V Oberhausenu bo ob stal ob 11.36, v Duisburgu ob 11.48, v Düsseldorfu ob 12.14 in v Kölnu ob Reni ob 13.07. V Ljubljano prispe 3. avgusta okoli poldneva.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

RADIO

LJUBLJANA

od 30. julija do 5. avgusta.

Nedelja, 30. julija: 8.00: Slavnostna glasba (plošče). 8.45: Napovedi, poročila. 9.00: Prenos službe božje s Stadiona. 10.30: Plihov kvartet in citraški dueti (Skok in Kosi). 12.00: Klavirski koncert (dr. Danilo Svara). 13.00: Napovedi. 13.20: Samospevi ob spremljevanju klavirja (Anton Sladoljev, pri klavirju prof. Lipovšek). 14.00: Prenos reportaže spreveda katoliških organizacij na Stadion. 17.00: Kmetijska ura: Skrbimo pravočasno za kisko krmo (inž. Matija Absec). 17.30: Cimermanov kvartet in Ljubljanski pevski jazz-kvartet. 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Slovenska pesem (plošče). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent Anton Neffat). 21.30: Orgelski koncert (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Kmečki trio.

Ponedeljek, 31. julija: 12.00: Uvertire (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Harmonika solo (Edvard Kovač). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Zanimivosti. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Musorgski-Rimski Korsakov: Perzijski ples iz opere »Hovanščina« (plošče). 20.10: Volja in strast (dr. Emil Hrovat). 20.30: Pevski zbor »Cankar«. 21.10: Friedeman: Slovanska rapsodija (plošče). 21.20: Klavirski koncert (Willy Klagen). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pevski koncert Marije Markizetijeve (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek).

Torek, 1. avgusta: 12.00: Vesel orkestralni koncert (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Narodne pesmi bo pel Stritarjev kvartet (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Poljske narodne (plošče). 20.10: Zgodovinska usoda Poljske in narodna zavest pri Poljakih (prof. Etbin Boje). 20.30: Koncert (sodelovali bodo Mesgolits in Hebein — duet citer in Trboveljski pevski jazz-kvartet). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pevski koncert Draga Burgerja (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek).

Sreda, 2. avgusta: 12.00: Operni odlomki (plošče). — 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Duet harmonik (brata Goloba). 14.00: Napovedi. 18.30: Mladinska ura: Nekaj risalnih priprav (Miroslav Zor). 18.45: Veseli zvoki (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Udovičeva in Laušetova pojeta (plošče). 20.10: Delavske in nameštenske knjižice (Milan Valant). 20.30: Koncert (sodelovala bosta Ruski sekstet in duet kitar — Antunović in Novak). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Tercet sester Finkovih.

Četrtek, 3. avgusta: 12.00: Češke pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Klavirski koncert (prof. Lipovšek). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Plošče. 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Pisan drobiž (plošče). 21.00: Prenos iz Luzerna: Simfonični koncert v okviru mednarodnega glasbenega festivala. 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 4. avgusta: 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Šramel »Štirje fantje«. 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Kotiček SPD. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Nikola Cvejić poje hrvaške narodne (plošče). 21.10: Zenska ura: Pravica in dolžnost današnje matere (Angela Vodetova). 20.30: Vesel živalski krog VIII. Zdaj prišli smo v znamenje leva; svet nam novo sliko kaže, skrita sila le ne laže, čujmo, kaj nam razodeva! (pisan večer, ki ga bodo izvajali člani radijske igralske družine; sodelovala bosta Jožek in Ježek; vmes nekaj plošč). 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 5. avgusta: 12.00: Ploščo za ploščo brž zavrtimo. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Ploščo za ploščo brž zavrtimo. 14.00: Napovedi. 17: Otroška ura: a) Selma Lager-

löff: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Gašperček v novih dogodivščinah (zvočna lutkovna igra). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Prenos promenadnega koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent Anton Neffat). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent Anton Neffat). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Fantje na vasi.

Za smeh in kratek čas

OBSODBA

Sodnik: »Ker ste ukradli sosedu škap, boste morali 48 ur odsedeti.«

Obsojenec: »Prosim vas, gospod sodnik, ali ne bom smel prav nič stati?«

MNOGO SOVRAZNIKOV

Zdravnik: »Zdravniki imamo mnogo sovražnikov svojega poklica na zemlji.«

Prijatelj: »Koliko jih imate šele na onem svetu!«

RAZLIKA

Nekatera mlada dekleta imajo spet dolge lase. Dušanova izvoljenka Zvezdana jih čudi ima, in Dušan navdušeno pripoveduje trgovcu Gašperju: »Če si moja Zvezdana razčese lase, ji padejo do kolen!«

»To ni nič«, reče Gašper, »če si moja stara razčese kito, ji lasje padejo sploh na tla.«

MODERNA DOBA

A: »Ali je umrl vaš stric naravne smrti?«

B: »Seveda, povozil ga je avto.«

V ŠOLI

Učitelj: »Zakaj moramo biti prijazni s siromaki?«

Mihec: »Ker nikoli ne vemo, če ne postane kateri izmed njih kdaj bogat...«

ZELJA

Prvi dijak: »Oh, zakaj se nisem rodil pred tisoč leti.«

Drugi dijak: »Kaj je tako neprijetno živeti zdaj?«

Prvi dijak: »Ne to, le toliko zgodovine bi se mi ne bilo treba učiti...«

VEČNOST

Mož: »Ali si lahko predstavljaš, kako dolga je večnost?«

Žena: »Prav lahko! Odkar si mi zadnjič kupil klobuk, je potekla že cela večnost.«

PRETIRAVANJE

Jožek sedi pri oknu in gleda skozenj: »Mamica, pogledaj, tale avto, ki vozi mimo, je velik kakor hiša!«

Mama: »Že spet pretiravaš, Jožek! Ali ti nisem že milijonkrat rekla, da ne smeš pretiravati?«

Listnica uredništva

Kapla pri Št. Juriju ob Taboru. Slika bo objavljena prihodnjič!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

VSAKI OSEBI — DRUŽINI

nudi stalen zaslužek »Mara« Maribor, — Orožnova 6. Celje. Slomškov trg 1. Pletilnica — razpošiljalnica 71

ZVESTOSTA DO GROBA!

Zakaj ste me tako varali? Kako ste mogli kaj takega storiti? Bilo mi je obupno! 236

JABLUS JABOLČNIK

Snov, iz katere napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi, ako nimate nič pravega sadjeva. S poštnino stane 50 litrov 39.50, 75 litrov 53, 100 litrov 69, 150 litrov 98 din. Za uspeh jamčimo. Stotine pohvalnih pism. Glavno zastopstvo: Franc Renier, Podčetrtek.

OBŽALUJEM IN PREKLICUJEM VSE ŽALITVE,

ki sem jih izrekel o gospodičnah Breznik Neži in Magdalenii iz Hotinje vasi ter se jima zahvaljujem, da sta odstopili od kaz. pregona. Gselman Franc.

OBRTNIŠKA TOMBOLA V KRANJU

v prid »Obrtnega doma«

Nedelja 6. avgusta

Razstava dobitkov od 29. julija v gimnazijski telovadnici!

Ne prezrite članka v današnji »Domovini«!

ZA ŽIVČNO OSLABELE

Znanstveno je ugotovljeno, da ka-le-fluid uravnava izločevalno delo vseh žlez, krepi telo in vrvnotežuje živčevje tako, da človek ponovno postaja krepak in sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. Brezplačno zahtevajte podrobna navodila na naslov: Riloš Marković, Masarykova 9, Beograd. Ka-le-fluid se dobiva v vseh lekarnah.

S. br. 10.537/33.

NAGROBNE

SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kunovaru Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašice. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.